

Pomblad.

INSPIRERENDE VERHALEN UIT ECONOMISCH LIMBURG

Hoe creativiteit het verschil kan maken

PORTRETTEEN VAN INNOVATIE | 18

It's the productivity, stupid

13

Campus Diepenbeek, een transformatie met ambities

32

Waarom we niet bang moeten zijn van robots

44

pom
Limburg
economisch
versnellen

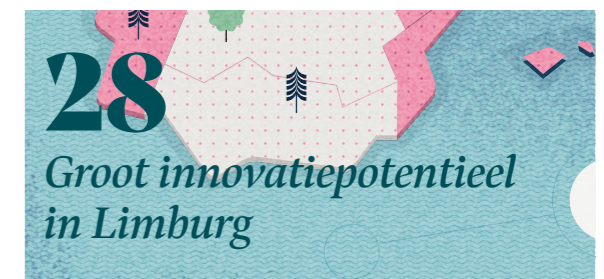
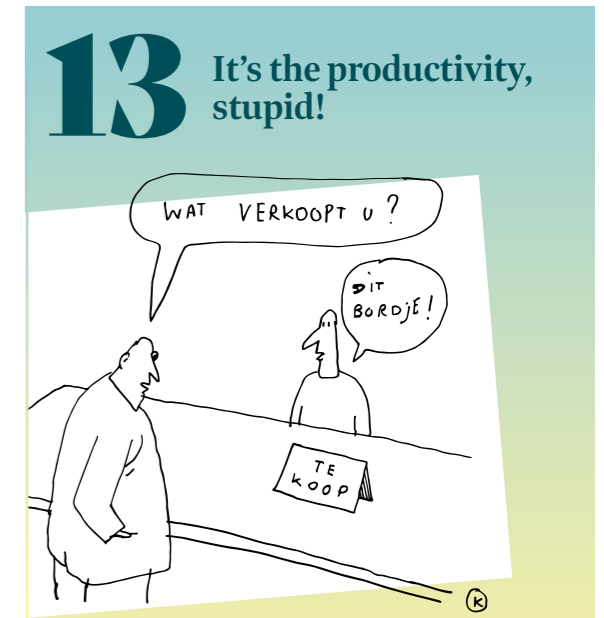
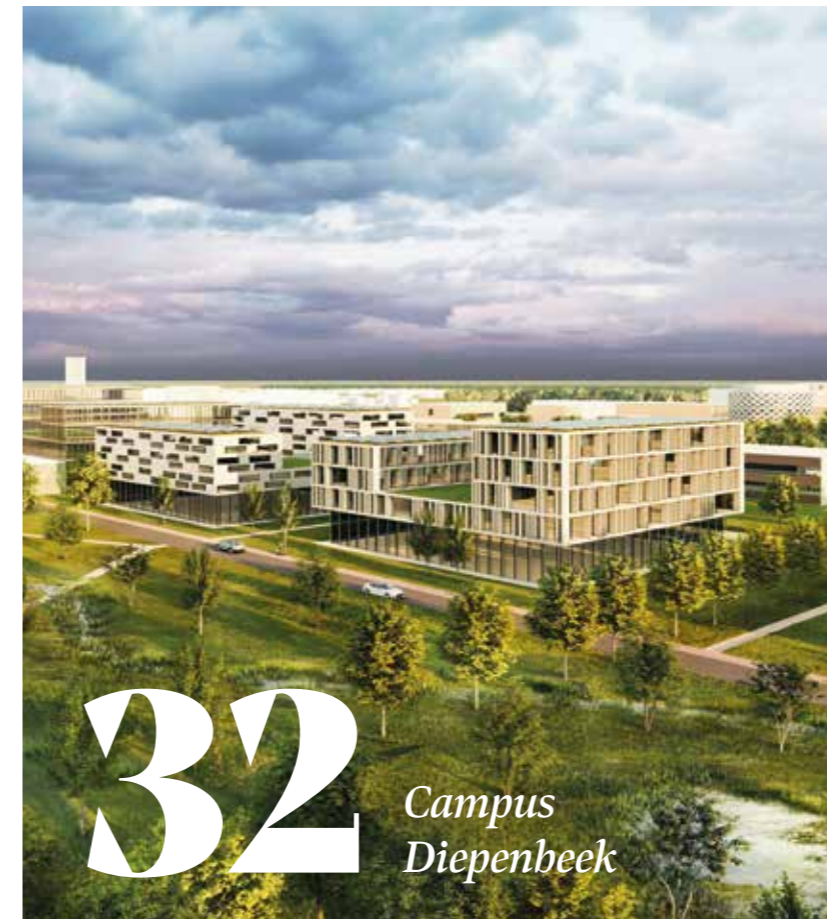
IN LIMBURG WAAIT EEN FRISSE WIND TUSSEN START-UPS EN MATURE ONDERNEMINGEN

Acht POM-antennes vertalen de werking van POM Limburg op het terrein. Het matchen van mature bedrijven met start-ups en scale-ups is een van hun doelstellingen. Ze zijn ook de link naar lokale besturen en leiden bedrijven en andere stakeholders naar innovatieve projecten en platformen van POM Limburg.

Contact: 011 300 100 of antennes@pomlimburg.be
www.pomlimburg.be

Wanneer zijn de POM-antennes op het terrein?

Corda INCubator: elke dinsdagvoormiddag | DronePort: elke dinsdagnamiddag op even weken
C-mine crib: elke donderdagvoormiddag op oneven weken | BioVille: elke donderdagnamiddag op oneven weken
IncubaThor: elke donderdagvoormiddag op even weken | GreenVille: elke donderdagnamiddag op even weken
Noordlink: elke vrijdagvoormiddag op even weken | Agropolis: n.a.v. events of na afspraak

COLOFON

Dit magazine is een initiatief van POM Limburg (Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij Limburg) | Najaar 2021 | Coördinatie en redactie: Stijn Lambrechts, Tanith Van Damme, Joeri Luyten, Dirk Selis, Miranda Gijzen | Concept en vormgeving: Bridgeneers | Foto's: Jokko, Luc Daelemans | Drukkerij: Haletra | Deze publicatie is met de grootste zorg samengesteld. POM Limburg is niet aansprakelijk voor eventuele wijzigingen en/of onnauwkeurigheden in de opgenomen gegevens. | Verantwoordelijke uitgever: Noël Slangen, Corda Campus, gebouw 6 B, Kempische Steenweg 303 - bus 101, 3500 Hasselt.

LIMBURGSE WAARDEN

‘Streven naar beter’

Bekende Limburgers, onze vaste waarden, vertellen welke waarden zij met hun provincie delen.

“Ik leg de lat voor mezelf heel hoog. Ik wil constant blijven vernieuwen en streven naar beter. Als ik me ergens in vastbijt, dan blijf ik doorgaan tot ik het heb. Vroeger wist ik niet wat ik wou worden. Ik studeerde grafische vormgeving, maar op kot begon ik als hobby een opleiding hotelschool. Na die eerste module wist ik dat daar mijn toekomst lag. Sinds dat moment laat het koken me niet meer los. Ik blijf mezelf constant uitdagen, om toch maar niet op m'n lauweren te rusten. Zo was ik de jongste ooit die Lady Chef werd, en dat in mijn eerste jaar als chef. Ik kreeg een 14 op 20 in GaultMillau. Dat motiveerde me om nóg meer te experimenteren. Als je iets met je twee ogen dicht kan, is het tijd voor iets nieuws. Door jezelf af en toe uit je comfortzone te halen, bereik je zoveel meer. ♦♦

WIE IS ANNE-SOPHIE BREYSEM?

- 34 jaar
- Hasseltse chef-kok van Spaans-Belgisch gastronomisch restaurant Ansoler
- 14/20 in GaultMillau en eervolle vermelding in Michelinids
- Werd in 2015 “Lady Chef of the Year”
- Studeerde eerst grafische vormgeving, maar wisselde die studie al snel in voor een opleiding hotelschool

VOORAF

Samen voor een podiumplaats

Ondanks corona hebben we een sportief jaar achter de rug. Zowel in Tokio, op het EK voetbal als op het WK wielrennen werd voor de podiumplaatsen gevochten. Onze provincie scoorde sportief prima, met als hoogtepunt onze gouden Nina Derwael. Maar hoe doet Limburg het economisch als het op podiumplaatsen aankomt? Limburg staat bekend als een vriendelijke en open provincie, waar hard gewerkt wordt. Daar verdienen de Limburgers zeker een medaille voor. Maar helaas volstaan hard werken en vriendelijkheid niet in de competitieve en hypergeconnecteerde wereldmarkt van vandaag.

Zelfs als je het alsmäär duurdere containertransport bijreken, blijft het voordeliger om eenvoudige, niet-gespecialiseerde producten ver weg te produceren. Als reactie is het een natuurlijke reflex van bedrijven om producten daarom nog goedkoper te produceren. Maar om duurzame groei te realiseren, moet men in de eerste plaats duurder kunnen verkopen. Dat betekent specialiseren, creëren en personaliseren, en dat is waar we in Limburg het verschil kunnen maken.

Men vraagt zich in Vlaanderen wel eens af waarom Limburg nog steeds recht heeft op Europese hefboommiddelen, terwijl het onze provincie economisch voor de wind gaat. We kunnen inderdaad rekenen op talloze nieuwe bedrijven, een vruchtbaar start-uplandschap en opvallende innovaties. Maar per Limburger wordt in onze provincie helaas nog steeds 20% minder welvaart gecreëerd dan in de rest van Vlaanderen. Verderop in dit nummer lees je wat de reden hiervoor is. In alle andere artikels lees je wat we hier met POM Limburg aan willen doen. Want als economische regisseur van onze provincie is het onze missie om onze economie net zo competitief te maken als van de regio's die ons tot voorbeeld zijn.

Noël Slangen
Algemeen directeur
POM Limburg

Tom Vandeput
Voorzitter
POM Limburg

NOTENDOP

We tonen Limburg aan de wereld en de wereld aan Limburg

Malou Swinnen
Kunstenaars

Op de cover van ons magazine wisselen we internationale en lokale kunstenaars en artiesten af. Voor deze editie zochten we inspiratie dichtbij huis en brengen we een hommage aan het werk van de vorig jaar overleden Hasseltse kunstfotografe Malou Swinnen (1944-2020). Een bekende naam in de fotografie, met tal van fotoreeksen en -tentoonstellingen op haar palmares. Het werk op de cover is onderdeel van *Young and Beautiful*,

een reeks rond jeugdige schoonheid. Fascinatie voor de menselijke schoonheid was de niet-aflatende inspiratiebron van Swinnen. Dat vertaalt ze in haarscherpe artistieke portretten, waarbij vooral de verbondenheid tussen fotografe en geportretteerde er sterk uitspringt. Een perfecte match met POM Limburg, die dagelijks werkt aan verbinding. ♦

Christa Jouck
Algemeen directeur

Bedrijvencentra POM krijgen nieuw leven als Officenter Hub

In maart van dit jaar verkocht POM haar bedrijvencentra aan Officenter. Die laatste gaf de centra een grondige opknapbeurt. De bedrijvencentra, verspreid op 7 locaties in Limburg, werden in de jaren 80 ontwikkeld door GOM, voorloper van POM. De eerste decennia waren erg succesvol, maar door de hedendaagse noden van bedrijven drong een renovatie zich op.

Dankzij de geslaagde vernieuwing van Officenter beschikt Limburg over bijkomende ruimte om te ondernemen in hippe coworking- en businesscentra. Christa Jouck, algemeen directeur

Officenter: "Veel bedrijven zoeken flexibiliteit en dat is wat wij hen bieden. Op die manier kunnen we alle Limburgers dichtbij huis een professionele werkplek aanbieden, zodat ze zich niet naar de grote steden hoeven te verplaatsen. Met Beringen, Pelt, Sint-Truiden, Genk en Hasselt zijn we dan ook in de hele provincie aanwezig." POM zal op haar beurt haar integrale aandeel in de verkoopwaarde investeren in de toekomst van de Limburgse economie. Dat betekent dus dubbele winst voor onze provincie. ♦

Ontwerpwedstrijd toegangspoort Campus Diepenbeek gelanceerd

POM ontwikkelde, samen met tal van bewoners van de campus, begin 2021 een ambitieus masterplan voor Campus Diepenbeek. Dat wordt een belangrijk nieuw kruispunt in Limburg, met ruimte voor onderwijs, onderzoek, economische bedrijvigheid en recreatie. Om het plan concreet vorm te geven, lanceerde POM een ontwerpwedstrijd in samenwerking met de Vlaamse Bouwmeester.

In deze wedstrijd gaat POM op zoek naar een multidisciplinair, creatief team met ervaring in landschapsarchitectuur. Dit voor het ontwerp van het hoge poortgebouw, het parkeergebouw en de voetgangersbrug tussen de twee. Vooral beeldkwaliteit en duurzaamheid zijn beslissende factoren. Het ruimtelijke basisprincipe van de campus is 'meer doen met minder ruimte', dus wil POM beschikbare ruimte verdichten en bestaande verharde oppervlakte ontharden. ♦

♦ Meer over Campus Diepenbeek op p.32

Afval wordt terug grondstof dankzij nieuw project 'From Waste 2 Profit'

De Limburgse economie moet volledig circulair worden tegen 2050 en dus minder primaire grondstoffen gebruiken. Dat is één van de ambities van POM. Voor kleinschalige bedrijven is dit niet altijd evident, duurzaamheid lijkt vaak omslachtig en duur. Nochtans is het omgekeerde waar: een duurzame strategie levert net concurrentiële voordelen op, bevordert economische groei en creëert nieuwe banen. In het Interreg-project 'From Waste 2 Profit' zal POM Limburg kmo's uit de Maas-Rijnregio hierrond activeren. De focus ligt op afvalbeheer, want dat is vaak een grote kostenpost. Minder

afval levert bedrijven dus onmiddellijk veel op: minder kosten, nieuwe inkomsten en een beter milieuraapport. Binnen het project zal POM over de landsgrenzen heen vooral de rol van matchmaker opnemen. Aanbieders en afnemers van 'bijproducten' in de vorm van reststromen zullen elkaar vinden op een matchingplatform. Verder zet POM lerende netwerken op rond het verminderen van afval en kunnen bedrijven binnen het project financiële steun krijgen voor audits en afvaloptimalisatie. ♦

Groen licht voor eerste 18 SALKturbo-projecten

De SALKturbo-taskforce nam een aantal cruciale beslissingen voor de komende jaren. Die taskforce is verantwoordelijk voor de uitrol van het socio-economische toekomstplan van Limburg. 18 van de 42 ingediende projecten kregen groen licht, en worden vanaf nu verder begeleid in concrete voorbereiding en financiering. Dat laatste kan onder andere met Europese subsidies. Alle goedgekeurde projecten samen vertegenwoordigen een investering van meer dan 34 miljoen euro.

POM is, samen met het provinciebestuur en UHasselt, regisseur van

SALKturbo. Het plan vertrekt van vier prioriteiten en twaalf ambities. Zo moet onze provincie vooral duurzamer, competitiever, digitaal en inclusiever worden. De Limburgse economie is de coronacrisis relatief goed doorgekomen, maar heeft een historische achterstand in te halen. Onze provincie hinkt o.a. achterop inzake innovatie, werkzaamheid en deelname van jongeren aan hoger onderwijs. Met SALKturbo moet Limburg tegen 2030 mee kunnen met het economische koppeloton van Europa. ♦

♦ www.salkturbo.be

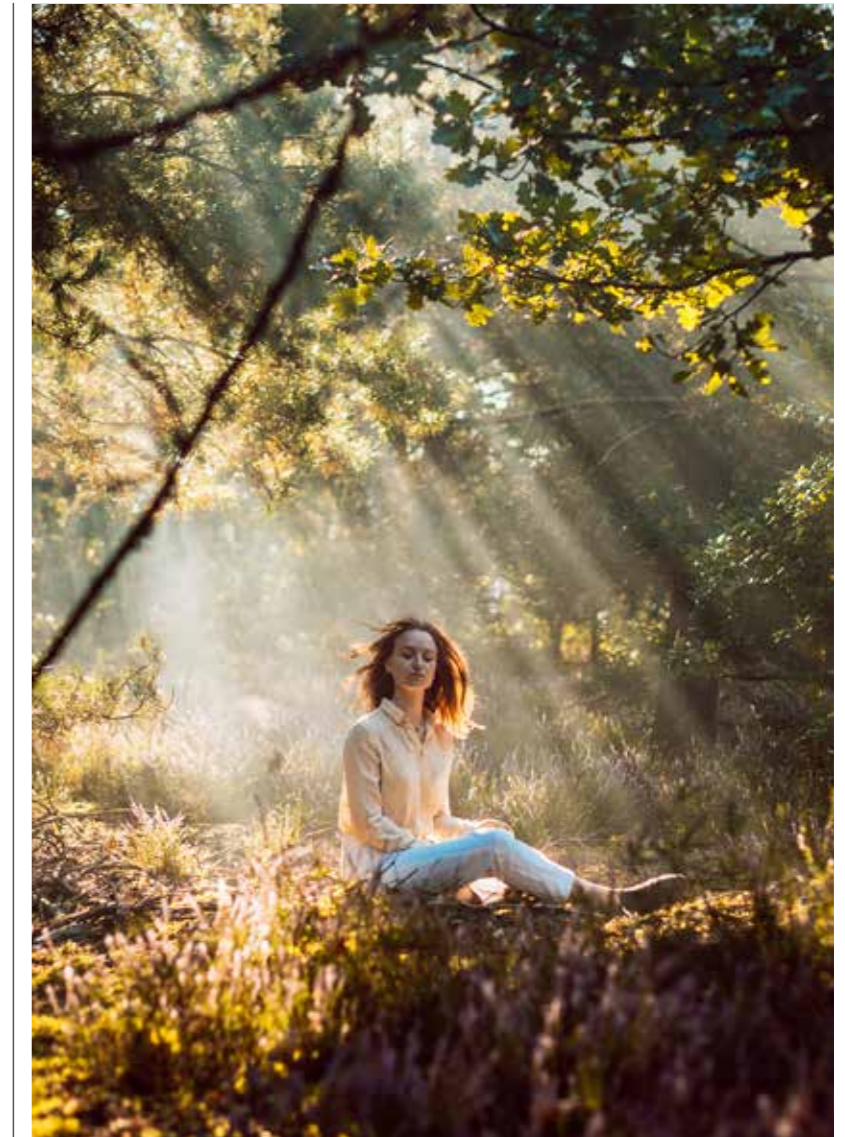

POM start antennewerking in Noordlink

De antennewerking van POM Limburg vestigt zich op een aantal vaste dagen per week in het Lommelse bedrijvencentrum Noordlink, en in de zeven Limburgse incubatoren.

De antennes zijn een nieuwe tak van POM Limburg, die de POM-werking dichterbij het economische werkveld wil brengen. Om voeling te houden met dat veld, vestigt het team zich letterlijk op het terrein.

Op de verschillende locaties hanteren de POM-antennes het zogenaamde 'opendeurprincipe': alle bedrijven of lokale besturen kunnen op elk moment binnenspringen met hun vragen of uitdagingen. Zo krijgen de POM-medewerkers de kans om de aanwezige bedrijven beter te leren kennen. Ze brengen hen dichterbij de werking van POM Limburg of verwijzen hen door naar de juiste instantie. ♦

De toekomst waait het krachtigst in Limburg

"Want de bloesems die nu de wereld rond waaien, groeien zoals de hoogste bomen uit het oosten." Een fragment uit de voice-over die de Lummense rapper Dikke schreef voor onze nieuwe videocampagne. Met de wind als inspiratiebron blikten we afgelopen zomer een artistieke televisiespot in. Actrice Lily Joan

Roberts verleende haar gezicht, maar de échte hoofdrol is voor onze provincie als economische hotspot. Aan de hand van bijzondere dronebeelden tonen we economisch Limburg in al haar glorie: van onze weidse ruimte om te ondernemen tot de werkvijver in de bedrijven zelf. De spot is dit najaar nog te zien.

Modal shift is ook een mental shift

Minder CO²-uitstoot, daar gaat de logistieke sector voor. Dat betekent: wegilometers vermijden. Een modal shift dringt zich op: meer vervoer via binnenvaart en spoor, en minder via de baan. Om dat te verwezenlijken is ook een mental shift nodig bij

logistieke bedrijven. Daarom nodigen Multimodaal.Vlaanderen, POM Limburg en IOK (Intercommunale Ontwikkelingsmaatschappij Kempen) Limburgse bedrijven uit op Corda Campus, voor een Lerend Netwerk Multimodaal Transport. Vier sessies

lang focusten deelnemers aan de hand van praktijkgerichte cases op een duurzamer transport. De conclusie: vervoer via water en spoor betekent niet alleen winst voor het klimaat en de mobiliteit, maar ook financiële winst voor het bedrijf zelf. ♦

Nieuwe samenwerking met Alken voor uitbreiding bedrijventerrein

Ruimte voor bedrijvigheid is een belangrijke voorwaarde voor economische groei. POM investeert dan ook in de ontwikkeling en uitbreiding van de Limburgse bedrijventerreinen. Zo ook in Alken. Omwille van haar strategische ligging, vlakbij Hasselt, krijgt de gemeente regelmatig vraag naar industriegrond. Maar op dit moment overstijgt die vraag het aanbod.

Al in 2007 werd een uitbreidingsdossier voor een regionaal bedrijventerrein

opgestart, maar wegens omstandigheden – waaronder waterproblemen – liep dat vertraging op. Op vraag van het gemeentebestuur bracht POM nu opnieuw schot in de zaak. Concreet bestaat de uitbreiding uit twee deelgebieden: het eerste sluit aan bij brouwerij Alken-Maes, een tweede gebied bij het bestaande bedrijventerrein Kolmen. In totaal gaat het om een uitbreiding van bijna 30 hectare. Na het nodige studiewerk wordt een private investeerder voor het terrein gezocht. ♦

Dankzij QRM slinkt productietijd van Group Nivelles van 8 naar 3 weken

POM riep, samen met andere partners, het Interreg-project QRM4.0 in het leven om productietijden van maakbedrijven in te korten. Veel klanten verwachten snelle levertijden en producten op maat. Daarvoor is een andere productiestrategie nodig, met een kortere doorlooptijd en lagere kostprijs. Quick Response Manufacturing (QRM), een strategie om de productiesnelheid op te voeren, biedt hier een antwoord. In het project worden Limburgse bedrijven ondersteund via één-op-één-coaching, bootcamps en workshops.

Zo wordt het Gingelomse badkamerbedrijf Group Nivelles één van de voorlopers in Quick Response Manufacturing. Het bedrijf produceert badkamers op maat, vaak in kleine volumes. Maar de totale doorlooptijd, van bestelling tot effectieve levering bij de klant, liep soms op tot acht weken. Dankzij het project QRM4.0 wordt die tijd nu ingekort naar drie weken. De vertraging situeerde zich vooral in de wisselwerking tussen de productie- en kantoorvloer; met een nieuw softwareprogramma werd die bottleneck opgelost. ♦

♦ www.qrm4.eu

Wereldvermaard onderzoekscentrum vindt ruimte op Health Campus

Met de steun van POM Limburg kan medisch onderzoekscentrum Anima Research Center uit Alken haar testcapaciteit verder uitbouwen. POM vond extra ruimte voor het bedrijf op de Health Campus in Diepenbeek. Anima is een wereldvermaarde speler in het testen van nieuwe geneesmiddelen en sinds enige tijd ook van vaccins. Het groeide recent uit tot het grootste testcentrum voor het COVID-19-vaccin van Johnson & Johnson.

De komst van Anima naar Diepenbeek is een belangrijke strategische zet. Het bedrijf sluit immers volledig aan bij de ambities die POM voor de Health Campus formuleerde. De campus wordt de spil van innovatie en digitalisering in de gezondheidszorg. Met de komst van een wereldspeler in deze sector is de toon alvast gezet. ♦

Frontrunners inspireren Limburgse bouwsector via Boost Bouw Limburg

De bouwsector vecht tegen een stijgende afvalberg en dalende rendabiliteit. Er is niet minder dan een volledige sectorswitch nodig om die uitdagingen echt aan te gaan. Confederatie Bouw Limburg en POM Limburg sloegen dan ook de handen in elkaar voor het project Boost Bouw Limburg.

Binnen dat initiatief krijgen Limburgse bouwbedrijven programma's op maat rond digitaal en circulair bouwen. Zo ontstaan er in onze provincie koplopers met een concurrentiële voorsprong. Die zogenaamde frontrunners inspireren andere bedrijven via getuigenissen.

Bouwbedrijf Dethier uit Alken won in 2018 de Digital Construction Award. Het bedrijf investeerde de laatste jaren sterk in digitale tools en is vastberaden om die ingeslagen weg te blijven volgen. CEO Vicky Dethier: "De uitdaging zal zijn om de volledige bouwketen mee te krijgen in het digitale verhaal. Op dit moment merken we nog bottlenecks in onze samenwerkingen met andere partijen, zoals architecten, studie bureaus, onderaannemers en andere toeleveranciers. Om de digitalisering van de bouwsector te doen slagen, moeten alle partijen mee op de kar springen." ♦

♦ **Getuigenissen van frontrunners op www.boostbouwlimburg.be**

IN LIMBURG ZIT EEN WARM WELKOM IN ONS DNA

Limburg is de vriendelijkste plek om te werken, ondernemen, innoveren en excelleren. Het Welkommanagement van POM Limburg zoekt voor u de perfecte locatie en legt de juiste contacten voor uw bedrijf. Zij werken daarvoor intensief samen met VLAIO en FIT. Het POM-Expat Welcome Centre begeleidt en faciliteert expats met al hun uitdagingen en zorgen. De Limburgse China Desk is onze band met de snelst groeiende economie ter wereld.

Contact: 011 300 100 of welkommanagement@pomlimburg.be
www.pomlimburg.be

pom
Limburg
economisch
versnellen

In samenwerking met

Met de steun van

Waarom er in Limburg 20% minder welvaart gecreëerd wordt dan in de rest van Vlaanderen

It's the productivity, stupid!

"It's the economy, stupid!" Deze beroemde oneliner gebruikte James Carville, de campagneleider van Bill Clinton, tijdens de Amerikaanse presidentsverkiezingen van 1992 tot vervelens toe. Telkens wanneer zijn campagnemedewerkers begonnen te freewheelen over welke koers Clinton moest varen, hield hij hen bij de les. 'Het is de economie, kieken!' En kijk, Clinton won de verkiezingen van zijn Republikeinse tegenstander George H.W. Bush. Vandaag wordt in Limburg bijna dagelijks hetzelfde mantra uit de jaren 90 herhaald. Bijna, want hier gaat het over de 'productivity', meer bepaald de arbeidsproductiviteit. Die zorgt er in belangrijke mate voor dat in Limburg vandaag 20% minder welvaart wordt gecreëerd dan gemiddeld in Vlaanderen.

Dirk Selis

♦♦ **L**aten we even decaan Piet Pauwels van de faculteit Bedrijfseconomische wetenschappen van de Universiteit Hasselt erbij halen. “Wel, ik begrijp de verbazing een beetje, in Limburg wordt ‘gemiddeld’ 20 procent minder welvaart gecreëerd dan in de rest van Vlaanderen. Om dit te begrijpen, neem ik je even mee in de economische boekhouding. De essentie van bedrijfseconomie is dat ondernemingen goederen en diensten produceren en verkopen. De marktwaarde van alle goederen en diensten die in een land of regio gedurende een bepaalde periode worden geproduceerd, is het bruto binnenlands product, of kortweg bbp. Door dat bbp van een bepaalde regio te delen door het aantal inwoners in die regio, kan je de geproduceerde welvaart in verschillende regio’s objectief met elkaar vergelijken. Wanneer we op basis van cijfers van de Nationale Bank die berekening maken voor Limburg en Vlaanderen, blijkt dat Limburg in 2019 meer dan 20% achterop hinkt. Het bbp per inwoner in Limburg ligt met andere woorden een vijfde lager dan gemiddeld in Vlaanderen. Extra zorgwekkend is dat dit verschil de afgelopen jaren alleen maar groter werd.”

Waarde creëren

Professor Pauwels gaat verder. “Het bbp komt min of meer overeen met de som van de bruto toegevoegde waarde van alle ondernemingen en organisaties. Die 20% achterstand kunnen we vooral verklaren door te kijken naar wat en hoe die ondernemingen produceren. Om goederen en diensten te produceren, maakt een onderneming gebruik van de productiefactoren: grondstoffen, arbeid en geld (dat bijvoorbeeld is gebruikt om machines te kopen). De toegevoegde waarde die een onderneming realiseert, is dan

‘Meer mensen aan het werk zorgt automatisch voor een sterkere groei van de absolute toegevoegde waarde. De ongeveer 130.000 Limburgers die vandaag geen werk hebben, maar ook geen werk zoeken, moeten geactiveerd worden.’

Johann Leten,
Voka-KvK Limburg

het verschil tussen de waarde van de geproduceerde goederen en diensten enerzijds en die van de aangekochte goederen en diensten anderzijds. Het is met andere woorden het bedrag dat de samenwerking van die productie-factoren toevoegt aan de waarde van de verbruikte goederen en diensten. Net die toegevoegde waarde drukt de essentie van produceren (en de reden waarom bedrijven bestaan) uit: het toevoegen van waarde aan een goed of dienst. Je kan het nog best begrijpen door te kijken naar de auto-industrie. Staal, kunststof, veel denkwerk, intelligente mensen en machines ... samen maken die een auto. In de bruto toegevoegde waarde zitten de loonkosten, rente, eventuele huurkosten, winst en afschrijvingen van kapitaal-goederen vervat.”

Tussen de sectoren zijn er grote verschillen in de toegevoegde waarde die er wordt gecreëerd: “Grote chemiebedrijven, hoogtechnologische bedrijven die zeer geavanceerde producten maken, maar ook farmaceutische bedrijven, creëren nu eenmaal meer toegevoegde waarde per werknemer dan een bakker, een dienstverlener of een schilder in dezelfde regio. Al die bedrijven zijn nodig, zeker wel. Maar sommigen leveren gewoon een hogere toegevoegde waarde dan andere. Hoe komt dit? Vele factoren kunnen dit verklaren: meer geavanceerde technologie zodat meer kan worden geproduceerd met minder mensen, topproducten die hoge marktprijzen halen, de grootte van de onderneming en nog meer factoren verklaren de hogere toegevoegde waarde van sommige sectoren en bedrijven.

Vervangers voor Ford en Philips

Met het wegvallen van Ford in Genk en Philips in Hasselt, heeft Limburg zich stevig gekeerd en de werkloosheid weggewerkt. Maar Limburg

heeft vooral bedrijven aangetrokken met een relatief lage productiviteit. Er zijn geen autoproducenten in de plaats gekomen, geen grote farmaceutische bedrijven, geen producenten van smartphones. Eerder kwamen er grote en kleinere dienstenbedrijven en (voorlopig nog) kleine bedrijven in toekomstgerichte sectoren, maar die moeten het nog waarmaken. Algemeen gesteld is de arbeidsproductiviteit van deze bedrijven relatief lager dan die van de bedrijven die zijn verdwenen. Conclusie: Limburg heeft zeker vervangers gevonden voor Ford en Philips, maar typisch in sectoren die per werknemer een relatief lagere bijdrage leveren aan de welvaart.

Corda als magneet

Hoe komt het toch dat de arbeidsproductiviteit in Limburg zo ver achterloopt? Een samenloop van factoren, zo blijkt. “Een eerste factor is het type dominante sectoren in onze provincie”, legt Johann Leten, gedelegeerd bestuurder van Voka-KvK Limburg uit. “De reconversie na de sluiting van Ford Genk is geslaagd, maar ze zorgde voor een verschuiving van jobs van de industrie naar de traditioneel minder productieve diensten. Die evolutie naar een meer gedifferentieerde economie is op zich natuurlijk een goede zaak. We zijn minder afhankelijk van enkele grote spelers en innovatieve start-ups uit allerlei sectoren ontspruiten in Limburg. Het succes van onze incubatoren toont bovendien aan dat we onze plaats als innovatieve regio steeds meer claimen. Bijvoorbeeld Corda Campus is een succes. Het is een magneet die aantrekt. En dat smaakt naar meer. Het is logisch dat het effect daarvan op onze toegevoegde waarde vertraagd optreedt, dus op dat vlak kijk ik de toekomst positief tegemoet.”

Maakindustrie kalf af

“Het is natuurlijk geen geheim dat we in Limburg gemiddeld gezien minder arbeidsproductief zijn in vergelijking met de rest van Vlaanderen”, zegt ook gedelegeerd bestuurder Ruben Lemmens van VKW Limburg. “We hebben in Limburg minder internationale hoofdkantoren en maatschappelijke zetels dan bv. in Brussel of Antwerpen, onze petrochemische cluster is kleiner dan die van de Antwerpse haven en ook de

farmaceutische industrie is minder vertegenwoordigd. Dat zijn traditionele topsectoren qua arbeidsproductiviteit. De maakindustrie in het algemeen is een sector die veel toegevoegde waarde en werkgelegenheid creëert. We zijn echter al een tijd niet meer de ‘industriële provincie’ die we lang waren. Het aandeel van de maakindustrie in onze toegevoegde waarde kalfde in vijftien jaar fors af. Uit een eigen analyse op basis van cijfers van de Nationale Bank blijkt dat het aandeel daalt van meer dan 25% in 2004 tot beneden 20% in 2019. Maar ons te zeer vastklampen aan het verleden heeft weinig zin. Dit dwingt ons om een andere richting uit te kijken, naar nieuwe sectoren met een sterke toegevoegde waarde die zich voor onze ogen ontwikkelen. En net daarom is het cruciaal om lokaal de krachten te bundelen en traditionele en nieuwe sectoren met elkaar te connecteren om hen zo de nodige groeikansen te bieden in onze provincie.”

“We moeten vanuit Limburg voor het opkrikken van onze toegevoegde waarde ook niet blijven wachten op een grote speler die misschien nooit komt”, aldus Bart Lodewyckx van UNIZO Limburg. “De tijd van mastodonten als Ford en Philips is voorbij. Maar we zitten in onze provincie wel met een groot aandeel van kmo’s met een sterk groeipotentieel, dat aanzienlijk kan versneld worden door hen zo snel mogelijk op te sporen en hen optimaal te helpen tijdens hun groeitraject. Het belang van de kmo-populatie in het economisch weefsel mag niet onderschat worden. Zowel op het vlak van het aantal ondernemingen, als de tewerkstelling en de toegevoegde waarde nemen de kmo’s in België het gros voor hun rekening. Kmo’s vertegenwoordigen 99,8% van het totaal aantal ondernemingen, creëren 65,3% van de totale tewerkstelling in België en 60,9% van de toegevoegde waarde. In totaal zijn kmo’s goed voor 1.959.043 arbeidsplaatsen en 147,2 miljard euro aan toegevoegde waarde in ons land. Een gerichte begeleiding van groei-kmo’s kan dan ook het verlies van jobs en toegevoegde waarde van de grote bedrijven in onze provincie goedmaken.”

Farmajongens en techbedrijven

Professor Pauwels: “De productiviteitskloof met Vlaanderen diept de laatste jaren verder uit, wat tot gevolg heeft dat ook het welvaartsniveau van

‘Het is een vicieuze cirkel waarin Limburgs talent vooral richting Brussel, Antwerpen of Vlaams-Brabant trekt in de zoektocht naar een eerste job om zich er vervolgens ook te settelen.’

Jean Vranken,
ACV Limburg

de Limburger verder achterophinkt. Moeten we ons daar nu persé slecht door voelen? Ja en neen. Neen, want de levenskost is in Limburg toch merkbaar lager dan in het centrum van Vlaanderen: een huis in Genk kost gelukkig een pak minder dan een huis in Mechelen. Ja, want als de kloof op termijn te groot wordt, vormt dit een ernstige bedreiging voor de Limburgse welvaart en economische competitiviteit. Nu, plant hier morgen twee forse farmajongens en een uit de kluiten gewassen techbedrijf en de toegevoegde waarde en arbeidsproductiviteit schieten de hoogte in. En daaropvolgend de levenskost natuurlijk, denk maar aan de huizenprijzen. Wie hierin geïnteresseerd is, moet maar even de geschiedenis van het kleine Kempisch dorp Beerse lezen, toch nadat eind jaren 60 Paul Jansen daar Jansen Pharmaceutica opende. De grondprijsschoot de hoogte in en daarmee alle prijzen. Precies wat er vandaag in Waals-Brabant gebeurt, waar de toegevoegde waarde de afgelopen 15 jaar

meer dan verdubbelde, vooral dankzij de uitbouw van een heuse farma-industrie in het zog van de aanwezigheid van de Britse farmareus GSK en de recente investeringen van Google. Probleem is natuurlijk dat die toegevoegde waarde niet noodzakelijk terugvloeit naar de inwoners van diezelfde regio. Een belangrijke voorwaarde en aandachtspunt voor Limburg om de welvaart van de regio te verhogen, is dus dat de jobs ook worden ingevuld door hoofdzakelijk inwoners uit die regio én dat die bedrijven ook zo veel als mogelijk in de regio op zoek gaan naar leveranciers.”

Braindrain

Want het probleem is dus zeker niet dat Limburgse werkkrachten minder geëerd zijn, het tegendeel is waar”, aldus Jean Vranken, voorzitter van werknemersorganisatie ACV Limburg. “Limburgs talent verlaat sinds jaar en dag de provinciegrenzen in hun zoektocht naar een job. En dat doen ze ook nu nog, nu het jobaanbod in Limburg

◆◆ zelf al stevig is toegenomen. Enerzijds gelokt door interessante vacatures en verdere kansen tot ontplooiing, en anderzijds door hogere lonen in bepaalde sectoren of hoofdzetels die in Limburg minder vertegenwoordigd zijn. Het is een vicieuze cirkel waarin Limburgs talent vooral richting Brussel, Antwerpen of Vlaams-Brabant trekt in de zoektocht naar een eerste job om zich er vervolgens ook te setten. Hierdoor gaat uiteraard de welvaart voor Limburg verloren, ten bate van naburige provincies. Deze braindrain is een wezenlijk probleem en het is een uitdaging om zowel professioneel als privé onze mooie provincie nog toegankelijker te maken voor *young potentials* die hun carrière willen lanceren. Daar komt bij dat Limburgse jongeren gemiddeld gezien nog altijd minder kiezen voor hoger onderwijs dan hun leeftijdsgenoten in de rest van Vlaanderen, terwijl we weten dat verder studeren vaker resulteert in hoger gekwalificeerde jobs, die op hun beurt meestal ook meer toegevoegde waarde opleveren. Een verhoging van de arbeidsproductiviteit is daarom onlosmakelijk verbonden met extra inspanningen op het vlak van onderwijs - vanaf de kleuterschool tot en met het hoger onderwijs - en levenslang leren."

Spel zonder grenzen

"Ondertussen breekt het 'post-covid'-tijdperk aan", zegt Stijn Bijmens, de CEO van Limburgs grootste informaticabedrijf Cegeka fijntjes. "Mensen hebben geleerd thuis te werken en hebben gezien dat dit kan. Zoom en Teams hebben geen geheimen meer voor ons. Dus je kan perfect voor een farmareus aan de Antwerpse haven werken vanuit je tuintje in pakweg Zepperen bij Sint-Truiden. Dit kan het probleem van de braindrain dan wel gedeeltelijk oplossen, maar dat neemt niet weg dat de bedrijven waarvoor deze Limburgers werken hun toegevoegde waarde nog steeds genereren buiten onze provincie. Het ideale scenario om de welvaart in onze provincie op peil te houden, is dat bedrijven met een hoge toegevoegde waarde zich in Limburg vestigen en hoofdzakelijk Limburgers tewerkstellen. Dat hoeven overigens ook niet allemaal hoogopgeleide werkkrachten te zijn, want ook hoogproductieve bedrijven en sectoren, kijk maar naar Ford, hebben vaak (en veel) minder geschoolde profielen nodig. Daarbij moeten we als Limburgers beseffen dat we centraler in West-Europa liggen dan Antwerpen, Gent of Leuven en dus ook een belangrijke economische aantrekkingspool kunnen zijn. We moeten daarvoor

wel over de (taal)grens durven kijken. De vijfhoek Hasselt-Eindhoven-Maastricht-Aken-Luik is voor Limburg van kapitaal belang. Taalproblemen? Tegenwoordig kan iedereen Engels. Maar juist in die vijfhoek ligt veel meer talent verscholen dan pakweg West-Vlaanderen zich kan dromen. Alleen al maar in hoeveelheid. Want ja, in de zee wonen geen mensen hé." Rohnny Champagne van ABVV Limburg vult aan: "Maar het Limburgse probleem situeert zich vooral onder de 18 jaar. De uitval van leerlingen op hun weg naar het hoger onderwijs is te groot. Dat is de uitdaging van Limburg. Hier moeten we maximaal op gaan inzetten. Meer jonge mensen, zeker van allochtone afkomst, moeten verder gaan studeren. Krijgen we dat voor elkaar in combinatie met een voldoende aanbod aan hoogproductieve jobs, dan zal de toegevoegde waarde in Limburg opnieuw stijgen."

Innovatief start-uplandschap

"Met een aantal gerichte ingrepen kunnen we onze toegevoegde waarde ook op korte termijn sneller doen stijgen", stelt ook Johann Leten gerust. "Meer mensen aan het werk zorgt automatisch voor een sterkere groei van de absolute toegevoegde waarde. De onge-

veer 130.000 Limburgers die vandaag geen werk hebben, maar ook geen werk zoeken, moeten geactiveerd worden. Verder is het zaak innovatie en digitalisering verder te implementeren bij al onze bedrijven, om de productiviteit per medewerker te doen stijgen. Op die manier kunnen we meer output genereren met dezelfde input. We merken vanuit Voka-KvK Limburg dat die innovatiecultuur de laatste jaren steeds meer aanwezig is bij de Limburgse ondernemingen. Maar het feit dat er nog steeds minder innovatiesteun naar Limburg stroomt dan we verwachten, toont aan dat het volle innovatiepotentieel zeker nog niet benut is. Daarnaast is het overkoepelend vooral belangrijk om een goed evenwicht te vinden tussen nieuwe en traditionele sectoren. Ik ben ervan overtuigd dat we de vruchten zullen plukken van ons innovatief start-uplandschap, maar parallel daaraan mogen we onze traditionele sectoren niet vergeten. Ook zij zijn bezig met digitalisering, innovatie en duurzaamheid, en zullen dus altijd een belangrijk deel blijven uitmaken van onze economie. Om de eigen investeringen niet af te remmen, maar ook om buitenlands kapitaal naar Limburg te halen, zijn bovendien vanuit de overheid bijkomende inspanningen nodig voor een moderne infrastructuur en een efficiënt vergunningenbeleid."

SALKturbo

En zo ontstond SALKturbo, de opvolger van het Strategisch Actieplan Limburg in het Kwadraat (SALK²), waarmee verschillende overheden de negatieve gevolgen van de sluiting van Ford Genk met succes hebben opgevangen. SALKturbo heeft de ambitie om Limburg tegen 2030 in het economische koppeloton van West-Europa brengen. Het nieuwe toekomstplan vertrekt van vier prioriteiten en twaalf ambities die er telkens op gericht zijn om de toegevoegde waarde, de

'Plant hier morgen twee forse farmajongens en een uit de kluiten gewassen techbedrijf en de toegevoegde waarde en arbeidsproductiviteit schieten de hoogte in.'

Professor Piet Pauwels,
Universiteit Hasselt

arbeidsproductiviteit en dus ook de welvaart in Limburg te versterken. In de eerste prioriteit, een 'competitief Limburg', wordt volop ingezet op meer innovatie, toekomstgerichte werkkrachten en meer internationalisering. Met de tweede prioriteit, een 'duurzaam Limburg', gaat economische groei hand in hand met de aanpak van klimaatuitdagingen, energietransitie, een slim en duurzaam ruimtebeleid en toekomstgerichte mobiliteit. De derde prioriteit in SALKturbo luidt een 'digitaal Limburg', met aandacht voor zowel het opkrikken van de digitale geletterdheid van elke Limburger als het zetten van een digitale turbo op maat van ieder bedrijf. Tenslotte wordt gewerkt aan een 'inclusief Limburg' met maximale ontplooiingskansen voor iedere Limburger, een arbeidsmarkt die niemand achterlaat en een omgeving waarin elk talent kan groeien.

Met de steun van Europa

"Om deze 12 ambities waar te maken, krijgen tal van projecten concrete vorm", zegt gedeputeerde voor economie en POM-voorzitter Tom Vandeput. "Laat me er enkele opnoemen. Een volwaardige Health Campus in Diepenbeek, die moet uitgroeien tot het epicentrum van innovatie en digitalisering in de gezondheidssector. Er wordt bijkomende ruimte gecreëerd voor (startende) bedrijvigheid, onderzoek, ontwikkeling en opleiding. Een Prototyping Center om kleinere kmo's zonder een innovatieafdeling te helpen. Hier kunnen prototypes worden uitgetest voordat ze naar de markt gaan. Innovatie kan zo de motor worden van een hogere toegevoegde waarde. Een logistieke campus aan de Genkse haven, een maakcampus en een bouwcampus om onze bedrijven uit diverse sectoren te transformeren naar een meer digitale productie. De uitbouw van de energie-economie: toponderzoeksinstituut EnergyVille in Genk als

basis voor massale investeringen in slimme energiesystemen op bedrijventerreinen en in woonwijken. Het project 'digicare' als proeftuin voor de gezondheidszorg van de toekomst. Nieuwe taal- en ontwikkelingsprojecten om komaf te maken met de Limburgse onderwijsachterstand en lage werkzaamheidsgraad. De Limburgse Green Deal als voorloper in de Europese klimaatambitie." Momenteel kunnen alle stakeholders (overheden, bedrijven, middenveldorganisaties, ...) projecten indienen op de SALKturbo-website. De indieners verzamelen in hun projectvoorstel partners en startkapitaal. Dit moet uiteindelijk uitmonden in hefboomprojecten die aanspraak kunnen maken op de 152 miljoen euro die Europa vanaf januari 2021 voor 'transitieregio Limburg' heeft voorzien. De evolutie van de prestaties van de Limburgse economie wordt jaarlijks gemonitord door professor Piet Pauwels en onderzoekers van UHasselt en POM Limburg. Dus ja, 'It's the productivity, stupid!' ◆◆

Arbeidsproductiviteit

POM Limburg brengt dit jaar samen met Deloitte de redenen voor de Limburgse achterstand inzake arbeidsproductiviteit en competitiviteit in kaart. Tegen einde 2021 zal dat onderzoek leiden tot een toolbox met concrete en maatgerichte handvaten voor de Limburgse bedrijven en werknemers om hun productiviteit te verhogen.

Hoe creativiteit
het verschil kan maken

PORTRETTE^N VAN INNOVATIE

Creatief ondernemerschap wordt vaak herleid tot kunst en design. Maar creativiteit is veel meer dan dat. Het is het vermogen om tot iets nieuws te komen, om oplossingen te bedenken voor problemen. Creativiteit is een bron voor innovatie en vooruitgang. Hoe meer bedrijven innoveren, hoe sterker ze worden en hoe meer toegevoegde waarde ze creëren. We vroegen vier toonaangevende bedrijven hoe zij de innovatiekracht van hun medewerkers ontketenen. Vier portretten van innovatie.

24-25

Ingrid Brands en
Georgios Triantopoulos
BioStrand

Adelheid Deltour
BergHOFF

20-21

Thibaut Nivelles en
Pieter Noyens
Setle

22-23

Filip Timmermans en
Gil Cnops
Skilpod

26-27

Creativiteit zal de innovaties van de toekomst bepalen

PORTRETTE VAN INNOVATIE

Adelheid Deltour
BergHOFF

Eigenaar en oprichter Raf Vanthoor bouwde vanuit Heusden-Zolder een wereldmerk uit in kookpotten en keukenaccessoires. BergHOFF wordt vandaag in 65 landen verdeeld, via eigen filialen en een groot netwerk van exclusieve distributeurs. Het Limburgse bedrijf telt 100 werknemers en draaide in 2020 een omzet van 40 miljoen euro.

BergHOFF

Hometown:
Heusden-Zolder

sinds: 1994

‘Innovatie bereidt ons voor op de economie van morgen’

Alles voor in de keuken waar geen snoer aan zit. Dat is BergHOFF in een notendop. Het wereldmerk verkoopt betaalbaar design in 65 landen. Het geheim achter dat internationaal succes? ‘Het creatieve DNA van de werknemers’, zegt CEO Adelheid Deltour.

Wat is de definitie van innovatie en creativiteit voor BergHOFF?

“Het zijn twee termen die nauw bij elkaar liggen, maar toch zeer verschillend zijn. Daarom bekijken we beide termen ook breed. Creativiteit zit verweven in het DNA van BergHOFF en zijn werknemers. Dat was voor mij ook meteen de belangrijkste drijfveer om me aan te sluiten bij het team van BergHOFF. Voor ons is creativiteit een manier van denken, waarbij we onder meer bekijken of een nieuw idee haalbaar is. Innovatie is dan weer het implementeren van die creativiteit tot een reëel product. We worden in de sector getypeerd als een toonaangevend bedrijf, net omdat we een sterke focus hebben op innovatie en design.”

Hoe wakkeren jullie creativiteit en innovatie aan binnen BergHOFF?

“Wij zijn een grote voorstander van participatief management. Elk idee is waardevol, niets is te gek. Belangrijke voorwaarde is dat medewerkers een idee kunnen lanceren in een veilige omgeving. Iedereen moet zich op zijn gemak voelen om een idee te uiten of feedback te geven. Die veilige basis maakt innovatie binnen het bedrijf mogelijk. Medewerkers zitten samen, bespreken wat het probleem is en gaan vervolgens individueel aan de slag. Zo krijgt iedereen eerst de kans om individueel na te denken over een oplossing, om daarna als team tot de beste oplossing te komen. Innovatie is dus teamwerk en geen succesverhaal van individuen.”

Op welke manier zorgen jullie voor die veilige omgeving?

“We hebben binnen BergHOFF een zeer vlakke structuur. We werken als

management hands-on aan de projecten. Daarnaast communiceren we ook open over onze ideeën met de werknemers. Zo laten we producttekeningen rondgaan op verschillende afdelingen binnen ons bedrijf, zodat iedereen de kans krijgt om feedback te geven. Een idee kan al eens van richting veranderen, innovatie is dus een groeiproces. Soms verloopt het snel, maar soms doen we er ook jaren over.”

Hebben jullie nog een aparte innovatie-afdeling?

“Traditioneel wordt innovatie gekoppeld aan R&D. In deze afdeling zitten meestal de creatiefste medewerkers. Maar bij BergHOFF sluiten wij die creativiteit niet op in één afdeling. Je kan ook creatief zijn door nieuwe toegevoegde waarde te bieden. Een IT-medewerker kan bijvoorbeeld onderzoeken op welke manier het bedrijf sneller kan inspelen op de noden van de klant. Een verkoper kan nieuwe wegen bewandelen buiten de traditionele verkoopkanalen. Creativiteit zal in de toekomst een belangrijke rol spelen om mee te kunnen met snelle veranderingen. Het wordt de sleutel tot innovatie.”

Krijgen jullie ook wel eens te maken met tegenvallers?

“Tegenvallers heb je altijd, maar je moet hieruit lessen trekken. Eerst evalueren en dan verder bouwen of aanpassen. Dat creatief proces is dus niet verloren. Ook externe factoren kunnen een rol spelen. Soms breng je producten te vroeg op de markt en soms breng je te veel op de markt. Intern hebben we wel vaker op de rem moeten staan. Je moet de markt tijd gunnen om je producten te verteren en verwerken. Soms geldt het principe less is more

en moet je deze producten extra goed begeleiden om het marktaandeel te laten groeien.”

Waarom is innoveren belangrijk?

“Innovatie geeft een bepaalde dynamiek aan de groep, wat zeer belangrijk is. Maar we willen ons uiteraard ook onderscheiden van de anderen. Verbeelding en creativiteit zullen in de toekomst nog aan belang winnen. Daarom moet je weg van de klassieke bedrijfsprocessen waar je alleen maar produceert en verkoopt. Het draait vandaag meer om het continu prikkelen van de consument en het snel kunnen inspelen op omstandigheden die niet altijd even optimaal zijn. Innovatie bereidt ons voor op de economie van morgen.”

Is het makkelijk om draagvlak te vinden voor al die veranderende bedrijfsprocessen?

“Het is heel moeilijk om draagvlak te creëren, omdat we allemaal comfort-seekers zijn. Creativiteit en innovatie staan vaak haaks op bestaande procedures. Verandering zorgt voor onrust. Open communiceren kan draagvlak creëren. Vertel aan je omgeving waarom je bepaalde zaken doet, schep duidelijkheid. Vertel de voordelen voor de onderneming én het personeel.”

◆ www.berghoffworldwide.com

Setle ontwikkelde een softwareapplicatie die het kandidaat-kopers een stuk makkelijker moet maken om het totale kostenplaatje van hun droomwoning in kaart te brengen. Vanop Corda Campus in Hasselt is het jonge technologiebedrijf bezig aan een innovatieve revolutie in de vastgoedwereld. 'Innovatie is eenvoudige oplossingen aanbieden voor dagdagelijkse problemen', stelt CEO Thibaut Nivelles.

Julie zitten in de incubator op Corda Campus. Wakkert dat ook de innovatie aan?

THIBAUT: 'Het is een dynamische omgeving met veel innovatieve start-ups. Elk bedrijfje heeft dan wel zijn eigen kantoorruimte, maar in de gemeenschappelijke delen raak je makkelijk aan de praat met andere jonge ondernemers en hun experts. Voor mij is het een inspirerende werkplek en een fijne community om deel van uit te maken.'

PIETER: 'Dat kan ik alleen maar beamen, ik heb er zelfs mijn job bij Setle aan te danken. Als zelfstandige liep ik vaak rond op Corda Campus. Zo heb ik Thibaut ontmoet, we hadden er allebei een lange dag opzitten en zijn dan aan de praat geraakt. Die omgeving van start-ups spreekt me wel aan, vooral omdat je in een start-up meerdere rollen hebt en niet één afgelijnde taak. Iedereen deelt er zijn kennis en visie met elkaar en dat is bijzonder leerrijk.'

Wat is voor jullie de definitie van innovatie?

THIBAUT: 'Innovatie is het aanbieden van eenvoudige en creatieve oplossingen voor dagdagelijkse problemen waar mensen mee te maken krijgen. Als een oplossing te ingewikkeld is, dan is het meestal niet de beste oplossing. Een innovatieve oplossing moet begrijpelijk en schaalbaar zijn. Daarnaast moet je doelgroep groot genoeg zijn om over innovatie te kunnen spreken. Anders los je enkel het probleem van een individu op.'

PIETER: 'De innovatie gebeurt op het moment dat je een match ziet tussen het probleem en de mogelijkheden die er bestaan. Binnen mijn vakdomein

Quick-and-dirty innoveren

'Het is oké als je op je bek gaat, maar het moet wel beredeneerd zijn.'

PORTRETTE VAN INNOVATIE

Thibaut Nivelles
CEO en oprichter

Pieter Noyens
Lead Backend
& AI Engineer

Setle ontwikkelde een digitale renovatietool die kandidaat-kopers in real-time een overzicht geeft van de renovatiekosten, maar ook de weg wijst naar mogelijke premies en betrouwbare aannemers. Het jonge technologiebedrijf telt zeven werknemers en won eind juni de allereerste Innovatie Challenge van de Nederlandse Coöperatieve Vereniging van Makelaars. In België gebruiken ruim 300 vastgoedmakelaars de renovatietool van Setle.

Setle

Hometown: Hasselt

sinds: 2019

heb je vandaag de luxe dat je een grote open source blokkendoos ter beschikking hebt. Maar dat mag niet je enige vertrekpunt zijn. Zelf vind ik het uitdagend om met experimentele open source toepassingen aan de slag te gaan en te onderzoeken hoever je kan geraken om het als een stabiele oplossing te implementeren. Binnen een start-up mag je verder denken dan wat er standaard wordt gedaan.'

Hoe pakken jullie innovatie aan binnen Setle?

THIBAUT: 'We vinden het altijd belangrijk om quick-and-dirty te bouwen. Zo twijfelen we niet te lang en ontwikkelen we continu kleine 'blokjes' software. Die toetsen we vervolgens af op de markt. Indien het een succes is, bouwen we dit verder uit. Op die manier ontwikkelen we enkel tools die ook nuttig zijn voor onze gebruikers. Binnen Setle mogen medewerkers zelf ook oplossingen voorstellen.'

PIETER: 'Doordat we een klein team zijn, kan je dagelijks peer-to-peer overleggen. Via een projectmanagementsysteem houden we de vooruitgang bij. Iedereen voelt zich ook vrij genoeg om te zeggen wat hij of zij vindt en daar wordt dan ook effectief iets mee gedaan. We luisteren als team goed naar elkaar.'

THIBAUT: 'Een ellenlang beslissingsproces remt innovatie af, net als een omgeving waarin werknemers schrik hebben om zelf met ideeën te komen. Daarom zijn onze medewerkers vrij om creatieve input te geven, liefst zonder dat ze rekening moeten houden met budgetten of andere praktische bezwaren.'

Julie springen liever meteen, dan alles eerst tot in de diepte te analyseren?

THIBAUT: 'Precies. Dat komt omdat we lean bouwen, snel en doordacht. Het is efficiënter om meteen een nieuwe ontwikkeling te bouwen en te testen.'

PIETER: 'Testen wordt vaak als een luxe gezien, maar het zou geen luxe mogen zijn. Er is een gezond evenwicht nodig tussen tot in de diepte analyseren en gewoon in het diepe springen en proberen. Het devies binnen een start-up is vaak gewoon gaan en niet verlegen zijn om te falen. Het is oké als je op je bek gaat, maar het moet wel beredeneerd zijn. Je moet ervoor zorgen dat je vooraf goed weet wat je uit het testproces gaat leren.'

Dagen de gebruikers van de applicatie jullie ook uit om de renovatietool te verbeteren?

THIBAUT: 'Voor we een nieuwe release doen, toetsen we dit af bij onze businessklanten en eindgebruikers. Binnen Setle is er één medewerker verantwoordelijk voor de gebruikerservaring, hij werkt actief samen met onze doelgroep. We hebben ook geen schrik om een 'stom' concept voor te stellen, omdat het contact met onze klanten vlak is. Bij elk idee weten we bij wie we terecht kunnen voor zowel positieve als negatieve feedback. Dit versterkt Setle enorm.'

PIETER: 'Daarnaast is het belangrijk om vanaf dag één future proof na te denken over je applicatie. Zo kiezen we bewust voor een modulair systeem in de backend waar we telkens kleine blokjes aan kunnen toevoegen. Als ontwikkelaar neem ik soms al stappen in het ontwikkelingsproces, die nog niet naar boven gekomen zijn tijdens de gebruikersanalyse. Zoals bijvoorbeeld in de backend al de mogelijkheid voorzien dat een account van een makelaar kan worden uitgebreid met onderkantoren. Op die manier zorg je ervoor dat je applicatie niet vastloopt in de toekomst.'

THIBAUT: 'Onze medewerkers zoeken voortdurend naar oplossingen om de gebruikerservaring te verbeteren. Je moet aan onze applicatie voelen dat die met liefde en oog voor detail gemaakt is. Als vervolgens je eindgebruiker verliefd is op je product, dan heb je het grootste concurrentievoordeel als onderneming.'

Welke tip heb je voor andere ondernemers die willen innoveren?

THIBAUT: 'Voor de opstart van Setle had ik nog geen ervaring met software ontwikkelen. Het was dus een zeer leerrijk proces. Mijn tip is om er gewoon voor te gaan, zonder er al te veel over na te denken. Daarnaast hebben we dagelijks heel veel plezier, dat is ook onze belangrijkste drijfveer bij het innoveren.'

PIETER: 'Misschien geen tip voor andere ondernemers, maar wel voor pas afgestudeerden. Als startende IT'er zou ik ervoor zorgen dat je in een omgeving terecht komt waar je ook kan leren van elkaar. Daarom mijn advies: zoek een scale-up die haar bestaansrecht al heeft bewezen en waar je in een leuk team terecht komt. Dat is de beste leerschool.'

◆ www.setle.be

De Google van de genetica

PORTRETTE VAN INNOVATIE

Ingrid Brands
CEO en oprichter

Georgios Triantopoulos
Data Scientist

BioStrand heeft een nieuwe technologie ontwikkeld om genetische data snel en accuraat te analyseren. De start-up telt 15 medewerkers uit verschillende disciplines, van biologie over data engineering tot toegepaste wiskunde en machine learning. De revolutionaire technologie van BioStrand zal innovaties in precisiegeneskunde, biotechnologie en landbouw stimuleren.

BioStrand

Hometown:
Diepenbeek

sinds: 2019

'Je kan het ergens mee eens zijn, maar soms hebben we liever dat iemand het oneens is. Zo ontstaat er een discussie die tot nieuwe ideeën kan leiden.'

In 2019 starten doctors in de geneeskunde Ingrid Brands en haar partner Dirk Van Hyfte met een revolutie in de genetische analyse. Om in die missie te slagen, trekt BioStrand bewust uiteenlopende profielen aan. 'Door verschillende inzichten bij elkaar te brengen, kom je tot innovatieve oplossingen', zegt CEO Brands.

Wat is voor jullie de belangrijkste reden om te innoveren?

INGRID: 'De drang naar vernieuwing zit een beetje in onze natuur. Je kijkt rondom je en ziet binnen de genetica en bio-informatica zaken die je kan verbeteren of anders wil aanpakken. En dan begint het automatisch te kriebelen. Want als je een oplossing kan bedenken, dan zorgt dat ook voor een maatschappelijke meerwaarde. Dat is het leuke aan geneeskunde.'

GEORGIOS: 'Als werknemer voel ik me vrij om nieuwe ideeën te uiten. Er wordt niet alleen geluisterd, maar we gaan er ook daadwerkelijk mee aan de slag. Als data scientist vind ik het prettig om out-of-the-box te mogen denken. Het is fijn dat daar binnen BioStrand ruimte voor is.'

Hoe verloopt dat innovatieproces bij BioStrand?

INGRID: 'Bij het ontwikkelen van onze technologieën werken we altijd in drie stappen. De eerste stap is zoeken naar nieuwe elementen waarin je kan innoveren. In een volgende stap gaan we na wat de connectie is tussen de verschillende elementen, om ze vervolgens op een multidisciplinair niveau met elkaar te verbinden. Ons team bestaat ook bewust uit een groep mensen die allemaal gespecialiseerd zijn in een ander vakgebied.'

GEORGIOS: 'Dat ervaar ik zelf ook bij brainstormsessies rond nieuwe ontwikkelingen. Doordat elke collega een andere expertise heeft, bekijk je een probleem ook vanuit meerdere invalshoeken. Wat logisch lijkt binnen de statistiek, is dat misschien helemaal niet binnen de biologie.'

Moeten nieuwe medewerkers dan ook complementair zijn aan het huidige team?

INGRID: 'Een nieuwe medewerker moet passen binnen het multidisciplinaire team en onze open

communicatie- en discussiecultuur. Je kan het ergens mee eens zijn, maar soms hebben we liever dat iemand het oneens is. Zo ontstaat er een discussie die tot nieuwe ideeën kan leiden. Wij kiezen dus graag voor medewerkers die deze bedrijfscultuur versterken.'

GEORGIOS: 'Op mijn eerste dag werd dat meteen duidelijk gemaakt. Het management vroeg me toen uitdrukkelijk om niet gewoon 'ja te knikken', maar om zeker aan te geven wanneer ik het niet eens ben met iets. Die open communicatiecultuur stimuleert de innovatie.'

Worden nieuwe ideeën vooral top-down in de organisatie gelanceerd?

GEORGIOS: 'Zowel top-down als bottom-up. Soms komt mijn manager met een idee en vraagt hij me hoe we dit kunnen implementeren, op een ander moment mogen we dan weer onze feedback over bepaalde nieuwigheden geven of zelf een nieuw idee aandragen. Dat tweerichtingsverkeer is erg belangrijk, zeker bij een start-up. Enerzijds word je gehoord en anderzijds kan je een bijdrage leveren die niet alleen het bedrijf versterkt, maar ook belangrijk is voor de wetenschap en de maatschappij. Dat geeft veel voldoening.'

INGRID: 'We passen het principe toe dat als je een idee hebt, je het ook moet delen. Bij een nieuwe release brengen we bewust het hele team samen, dat verhoogt de kritische massa. Iedereen is vrij om zijn of haar mening te geven. Op die manier kunnen we een bepaalde stap vanuit zoveel mogelijk perspectieven bekijken. Na dat teamoverleg hakt het management finaal de knoop door en leggen we onze beslissing nadien ook uit aan het team.'

BioStrand wordt ook wel eens de Google van de genetica genoemd. Wat doen jullie precies?

INGRID: 'De technologie die vandaag gebruikt wordt om genetische datasets

te analyseren, dateert van de jaren tachtig. Het is een tijdroepend proces waarbij de zoekruimte gelimiteerd is omwille van de beperkte rekenkundige capaciteit. Via onze methode kan je razendsnel doorheen onbeperkte hoeveelheden genetische data zoeken. We hebben een zoekmachine ontwikkeld die sequenties van DNA, RNA en eiwitten met elkaar kan vergelijken en dit door meerdere databanken tegelijk. We spreken niet meer over een proces dat uren duurt, maar seconden. Dat kan dus een enorme revolutie teweegbrengen in de precisiegeneskunde, de ontwikkeling van nieuwe medicijnen of nieuwe toepassingen in de landbouw en gewasbescherming.'

Jullie oplossing staat dus haaks op de traditionele oplossing. Is het dan makkelijk om klanten te winnen?

INGRID: 'Het vraagt inderdaad extra inspanningen om mensen te overtuigen. Velen zien de traditionele oplossing als een gouden standaard, ondanks de minpunten. Men wil graag weten hoe onze oplossing zich verhoudt tot de methodes die men kent. Vaak krijgen we de reactie 'too good to be true'. Dat dwingt ons om ons voortdurend met de concurrentie en de 'State of the Art' te vergelijken, om zo argumenten te vinden om mensen die actief zijn in dit domein te kunnen overtuigen.'

◆ www.biostrand.be

Een fabriek waar een woning van de band rolt. Snel, efficiënt en zonder rompslomp. Vanuit een atelier in Geel zet het Limburgse Skilpod vandaag de toon richting de industrialisatie van de bouwsector. 'Net als bij een iPhone of Tesla denken we eerst goed na, vooraleer we een innovatie in de markt zetten', vertelt CEO Filip Timmermans.

Een instapklare woning in amper 2 weken. Hoe zijn jullie op dat innovatief idee gekomen?

FILIP: 'Tien jaar geleden had ik zelf bouwplannen en geen zin in veel rompslomp en een lang bouwproces. Maar er waren nauwelijks alternatieven. Als ingenieur in de automotive sector was ik vooral verbaasd om vast te stellen dat het bouwproces niet geëvolueerd was, terwijl de auto-industrie bijna elke minuut innoveert. Het heeft me gestimuleerd om samen met Jan Vrijs een nieuwe manier van bouwen en wonen te lanceren. Als een wagen van de band kan rollen in een fabriek, waarom dan geen woning? Het is sneller, efficiënter en makkelijker op te volgen. We zijn opgestart in een productieatelier van 300 m² in Meeuwen-Gruitrode en begin 2015 verhuisd naar een productiesite van 10.000 m² in Geel. Uiteindelijk willen we evolueren naar een assemblageformule met fabrieken die we makkelijk kunnen kopiëren en internationaal uitrollen.'

Een nieuw bouwproces dat blijft evolueren. Wat betekent dat concreet op de werkvloer?

FILIP: 'Dat iedereen continu bezig is met innovatie, zowel op materiaal- als productniveau. Door de coronacrisis hebben we ons sneller dan voorzien op de markt van particuliere woningen moeten richten. Flexibiliteit is belangrijk in een scale-up, je hebt dus werknemers nodig die om kunnen met die snelle veranderingen.'

GIL: 'Persoonlijk trekt me die verandering wel aan. Het is ook één van de redenen waarom ik drie jaar geleden voor een job bij Skilpod heb gekozen. Meedenken en meewerken aan die nieuwe bouwvisie is erg uitdagend. Nieuwe trends opvolgen of je verdiepen in de nieuwste technologieën vind ik

Skilpod innoveert het bouwproces

'Innovatie zit op elk niveau binnen het bedrijf: van de kleinste schroef tot het businessmodel.'

PORTRETTE VAN INNOVATIE

Filip Timmermans
CEO en oprichter

Gil Cnops
Faseverantwoordelijke
Plumbing & HVAC

Limburgers Jan Vrijs en Filip Timmermans lanceerden in 2012 een innovatief bouwproces. In 2015 ruilden ze de productiesite in Meeuwen-Gruitrode in voor een nieuwe bedrijfshal in Geel. Daar produceren 45 medewerkers ruim 80 geïndustrialiseerde woningen per jaar. Skilpod draaide in 2020 een omzet van 8 miljoen euro.

Skilpod

Hometown: Geel

sinds: 2012

bijzonder leuk. Vooral als een nieuw idee effectief geïntegreerd wordt in het woonconcept van Skilpod. Dat is de grootste voldoening.'

Op welke manier kunnen de medewerkers meewerken aan die nieuwe bouwvisie?

FILIP: 'We laten onze werknemers regelmatig samenkomen in subgroepen. De ideeën die daaruit ontstaan, vloeien door naar onze ingenieur-manager die ze vervolgens beoordeelt en feedback geeft. Innovatie zit ook op elk niveau binnen het bedrijf: van de kleinste schroef tot het businessmodel. Elke stap in het productieproces wordt kritisch bekeken en onderzocht, zowel door de medewerkers die de producten moeten samenstellen als het management.'

GIL: 'Als er een nieuw woonformat wordt uitgetekend door onze ontwerpers, mogen wij daar vanuit onze expertise onze mening over geven. Doordat wij als productieploeg al vroeg bij de plannen betrokken worden, kunnen we de foutenlast tijdens het productieproces sterk verminderen. De ontwerper kan aan de hand van onze feedback anticiperen op zaken die mogelijk voor problemen zorgen. Daarnaast heeft het management zeker ook oor naar nieuwe ideeën of een andere manier van werken. En zo wint uiteindelijk iedereen, het bedrijf, de werknemers en de klant.'

Doen jullie zelf ook veel onderzoek?

FILIP: 'Skilpod is een R&D-bedrijf, we doen veel onderzoek naar hoe we de woning kunnen heruitvinden. We pakken een woning aan zoals Apple een iPhone maakt of Elon Musk een Tesla. We denken eerst goed na, investeren in R&D, perfectioneren ons product en brengen het dan pas op de markt. Zo hebben we op dit moment een tental modulaire woonconcepten waaruit klanten kunnen kiezen. Het grondplan ligt vast, enkel de afwerking is beperkt variabel. Dat houdt het bouwproces eenvoudig en betaalbaar.'

GIL: 'Dat conceptdenken is ook belangrijk binnen elk bouwteam op de werkvloer. Zo denkt mijn team mee na over hoe we een badkamer prefab kunnen maken, zodat het sanitair als een module kan geïntegreerd worden

in de woning. Doordat we woningen volledig in een fabriekshal bouwen, kunnen we de voorzieningen ook onmiddellijk aansluiten op water of elektriciteit en zo meteen testen of alles klopt en werkt.'

Welke uitdagingen liggen er nog op de innovatietafel?

GIL: 'Ik verwacht dat circulair bouwen de grootste uitdaging wordt. We zullen oplossingen moeten bedenken om kabels, buizen en andere materialen niet meer in de vloer of wanden te verwerken. Zodat we nadien het huis makkelijker kunnen updaten met de nieuwste technologie.'

FILIP: 'We willen ook een service-model ontwikkelen, waarbij we als eigenaar van de woning ook voor het onderhouds- en energiecontract zorgen. In Nederland plaatsen we op dit moment de eerste woningen die gebruik zullen maken van zo'n serviceconcept. Wooncoöperaties bieden vaak enkel de huisvesting aan, daar zit dus een gat in de markt dat wij willen dichten. Skilpod wil via een serviceconcept de total cost of ownership gelijkstellen aan de total cost of usership. Dan maakt het op zich niet meer uit of je een woning koopt of huurt.'

Nog een innovatietip voor andere bedrijven?

FILIP: 'Innoveer in stappen. Implementeer ideeën eerst op kleine schaal, zo kan je op een veilige manier nagaan welk effect ze hebben op het productieproces en het uiteindelijke product. Testen, experimenteren, evalueren en dan pas implementeren. Zo gaan je kosten niet in overdrive en beperk je de impact op het bedrijf.'

GIL: 'Hou een open blik door niet alleen nieuwe technologieën en trends in je eigen domein te volgen, maar ook trends in de maatschappij of binnen andere sectoren.'

FILIP: 'Daar kan je inderdaad veel uit leren, het is een kruisbestuiving die veel kan opleveren. Daarom ga ik zelf ook naar beurzen die totaal niets met de bouwsector te maken hebben. Als je zelf geen breed interesseveld hebt, laat je dan omringen door mensen die dat wel hebben.'

◆ www.skilpod.com

Vlaanderen en België voor het eerst innovatieleiders in Europa

Jarenlange gezamenlijke inspanningen van kennisinstellingen, bedrijven én overheden lonen: België (4e op 27 lidstaten) en Vlaanderen (27e op 240 regio's) behoren voor het eerst tot de groep 'innovatieleiders' binnen de EU. Limburg heeft het potentieel om haar innovatiekracht in de komende jaren aanzienlijk te versterken.

- INNOVATIELEIDERS
- STERKE INNOVATOREN
- GEMATIGDE INNOVATOREN
- ONTLUIKENDE INNOVATOREN

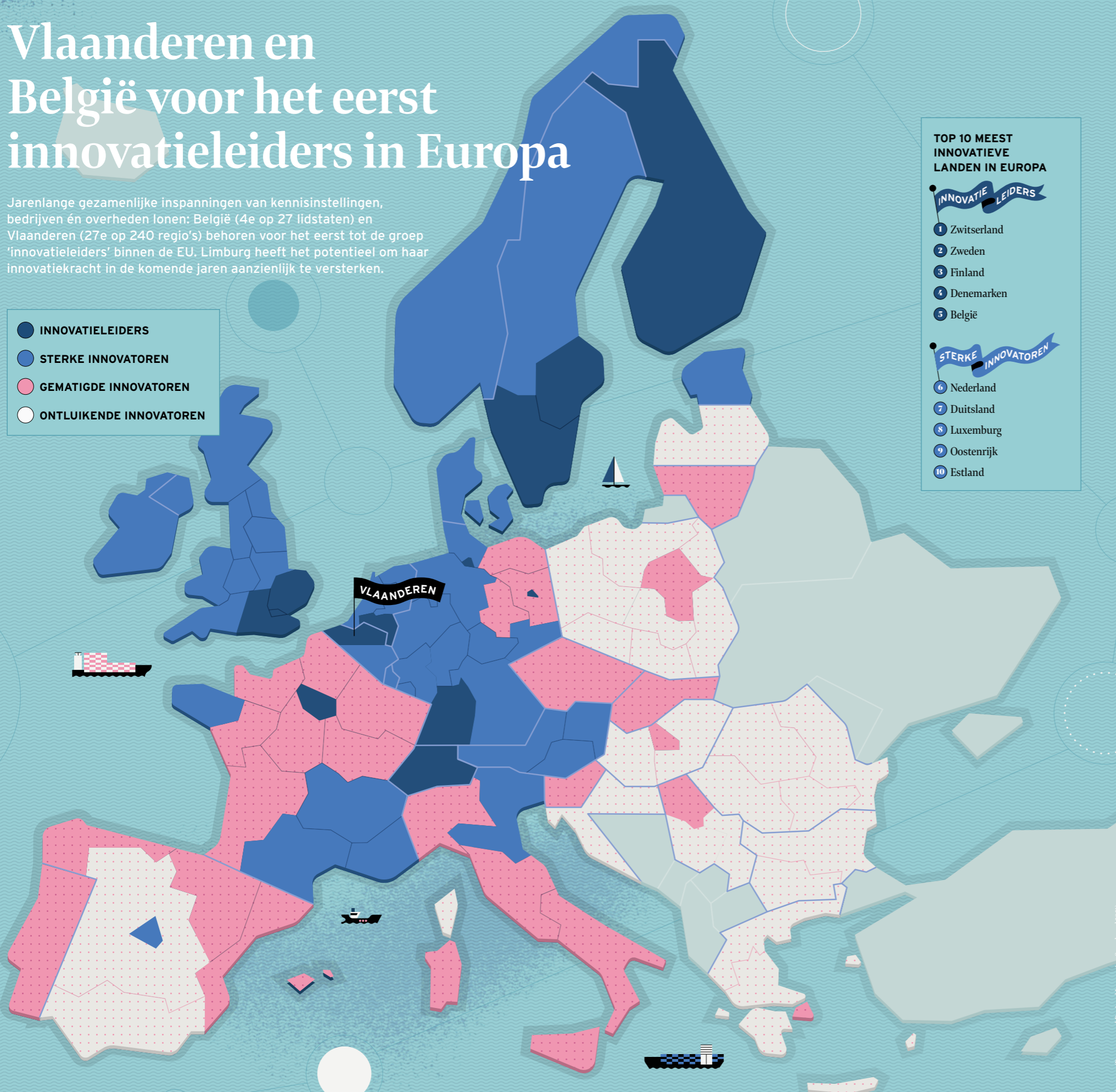
TOP 10 MEEST INNOVATIEVE LANDEEN IN EUROPA

INNOVATIE LEIDERS

- 1 Zwitserland
- 2 Zweden
- 3 Finland
- 4 Denemarken
- 5 België

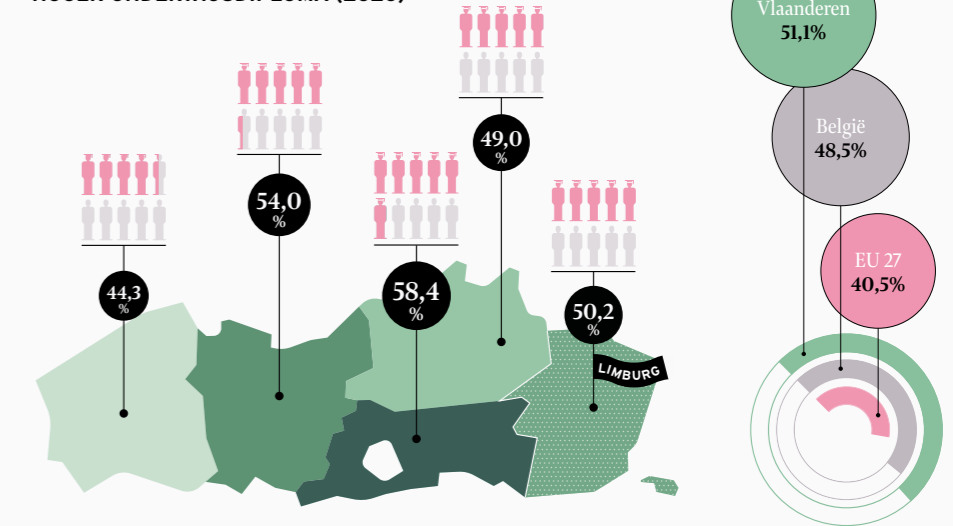
STERKE INNOVATOREN

- 6 Nederland
- 7 Duitsland
- 8 Luxemburg
- 9 Oostenrijk
- 10 Estland

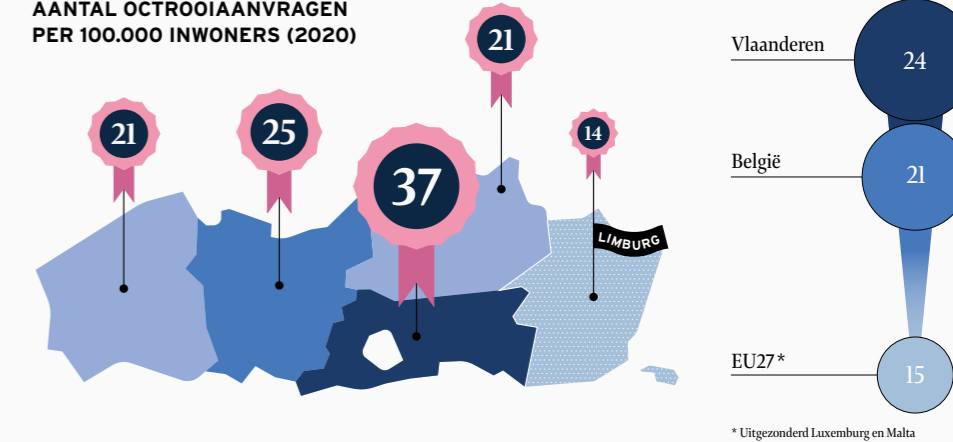
Groot innovatiepotentieel in Limburg

1 AANDEEL VAN DE BEVOLKING TUSSEN 25 EN 34 JAAR MET EEN HOGER ONDERWIJSDIPLOMA (2020)

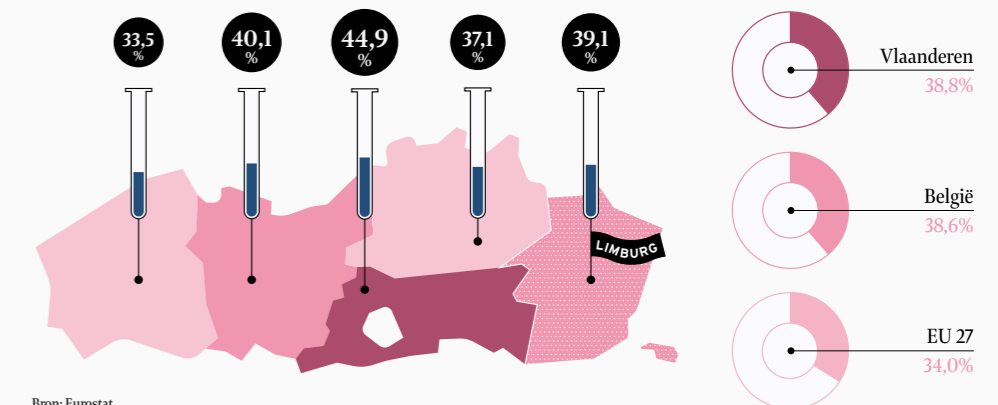
Bron: Eurostat

2 AANTAL OCTROOIAANVRAGEN PER 100.000 INWONERS (2020)

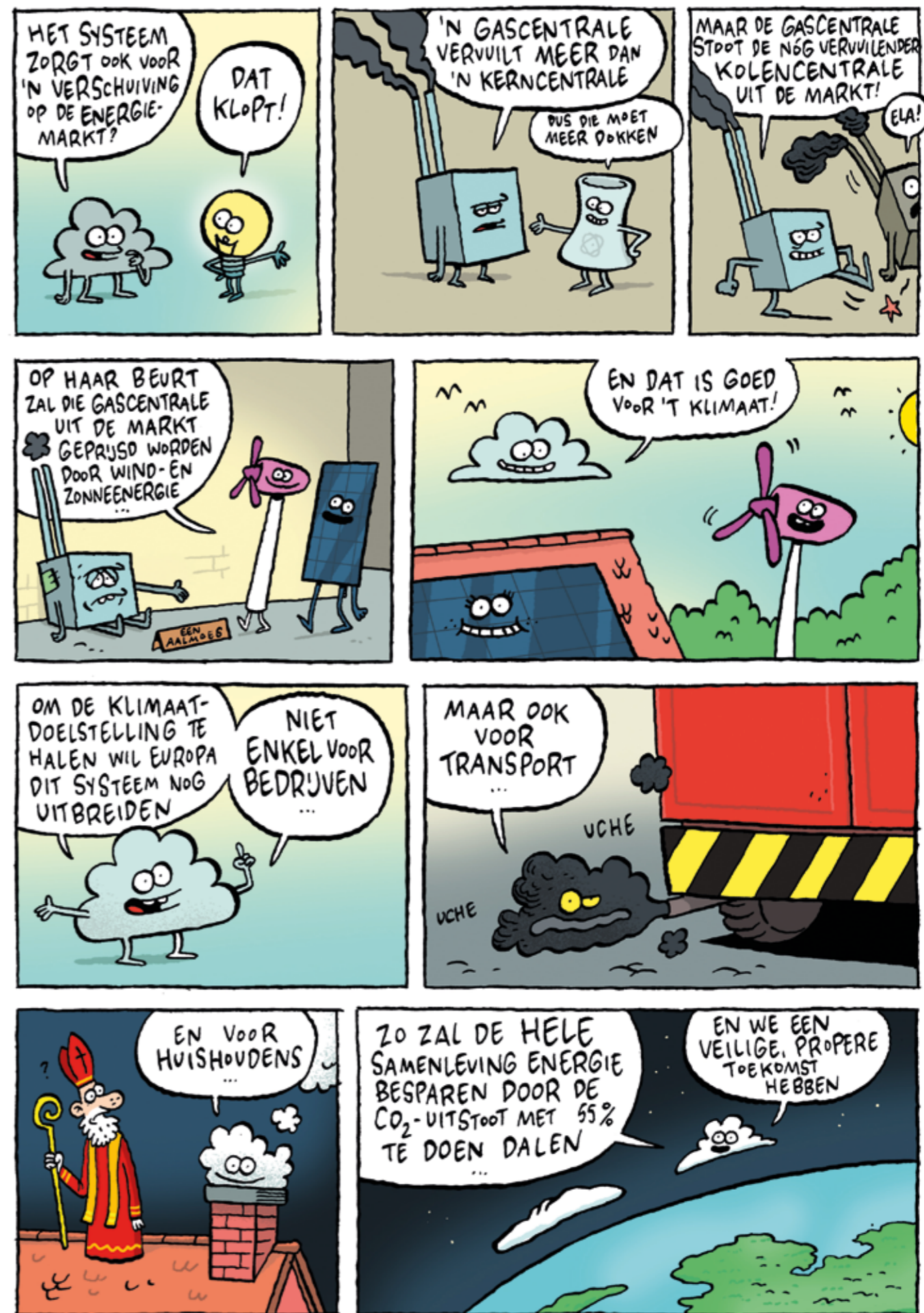
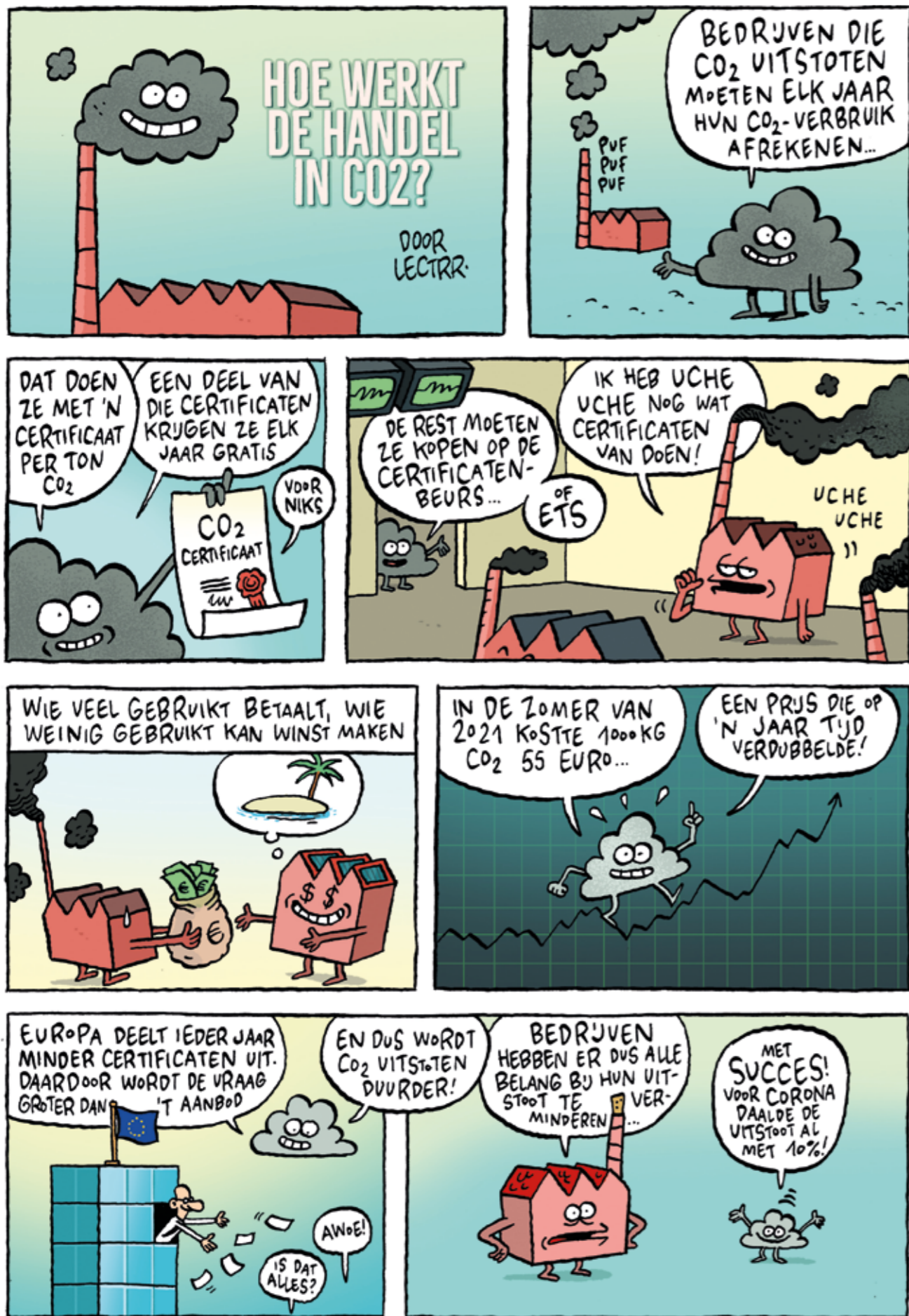
Bron: EPO

3 AANDEEL VAN DE ACTIEVE BEVOLKING DAT TEWERKGESTELD IS IN WETENSCHAP EN TECHNOLOGIE (2020)

Bron: Eurostat

POM LEGT UIT

Campus Diepenbeek, een transformatie met torenhoge ambities

ZIJN ZE DAAR IN 'DE' LIMBURG NU HELEMAAL ZOT GEWORDEN?

"Wablieft! Een eigen universiteit. Kunnen die niet gewoon naar Leuven gaan?" Zo moet het ongeveer geklonken hebben op het kabinet van Antwerpenaar Frans Grootjans, de toenmalige liberale minister van Nationale Opvoeding. Maar de Limburgers waren vastberaden en in oktober 1969 marcheerde er zowaar een betoging van 15.000 mensen over de Hasseltse Grote Markt met één eis: geen Leuven Vlaams, maar Universiteit Limburg nu. Vandaag zindert het opnieuw in de Diepenbeekse velden.

Dirk Selis

‘Wat mij betreft mag Campus Diepenbeek vol West-Vlamingen zitten. Een universiteit is meer dan onderwijs alleen, het is een onmisbare schakel in een economisch ecosysteem.’

Noël Slangen,
Directeur POM Limburg

‘Sterke keuzes voor de lange termijn geven inspiratie op korte termijn. 2050 is vandaag.’

Tom Vandeput,
Gedeputeerde voor economie

“Die betoging, dat was een uniek moment”, herinnert de oud-rector Harry Martens¹ zich. “Je hebt betogingen om meer loon, tegen de sluiting van bedrijven... Maar voor de komst van een universiteit? De druk werd steeds meer opgevoerd. Tot uiteindelijk in 1971 beslist werd dat het LUC - Limburgs Universitair Centrum - mocht worden opgericht. Maar dat was heel beperkt: we kregen enkel de kandidatuurjaren en dan nog alleen voor wetenschappen en geneeskunde. De (bedoelde) integratie van de Economische Hogeschool werd vlakaf geweigerd, dat heeft nog tot 1991 geduurd. Onze geschiedenis, zowel die van de EHL als het LUC, is er één van strijd.” In de praktijk zaten de unief en de hogeschool wel al meteen samen: er werd één campus gebouwd, midden in de natte weiden van Diepenbeek. “Die moerasgrond kostte zo goed als niets”, weet oud-ondervoorzitter Ludo Gelders. “Oh, maar wij waren blij dat het Diepenbeek werd, dat lag niet zo ver van Hasselt”, vertelt Professor Jeanne Schreurs². “Eerder was er ook sprake van Maasmechelen of Bilzen. Met de wegen van die tijd... Ik weet nog hoe ze het kwamen verdedigen bij ons, met van die idyllische foto's van Diepenbeek. Met het beekje dat daar liep, de velden (lacht).”

Vol West-Vlamingen

Ook POM Limburg-directeur Noël Slangen komt het kerktoeren-argument nog tegen. “Af en toe moet ik het nog eens aanhoren. ‘Wat maakt het nu uit dat de Limburgse studenten iets verder in Leuven gaan studeren?’ Maar het is niet zo dat wij als Limburgers onze universiteit kost wat kost onder de kerktoeren willen hebben”, zucht Slangen. “Wat mij betreft mag Campus

Diepenbeek vol West-Vlamingen zitten. (lacht) Maar een universiteit is meer dan onderwijs alleen. Meer nog, het is een onmisbare schakel in een economisch ecosysteem. Een universiteit is een noodzakelijke factor ter bevordering van technologische ontwikkeling, en trekt ook bedrijven aan naar de regio. Daarom is de universiteit van levensbelang voor deze provincie en is het ook logisch dat Campus Diepenbeek opnieuw voor een transformatie staat.”

Waarom een nieuw masterplan?

Want Campus Diepenbeek maakt zich inderdaad op voor forse veranderingen. Zo vloekt de campus met het landschap, en dat uit zich onder andere in de bijna volledig geïsoleerde gebouwen. De publieke ruimte rond de gebouwen is ongedefinieerd en bestaat voornamelijk uit parkeerplaatsen. Het heeft geen ziel. Het waardevolle landschap van weleer is op dit moment, op enkele verstopte beken en bossen na, niet meer te herkennen op de campus. De natuurlijke kracht van het oorspronkelijke stromenlandschap is verdwenen, waardoor het landschap en de huidige functies niet meer in balans zijn. Bovendien is er in het licht van de klimaatproblematiek nog een bijkomende uitdaging: de waterproblematiek. Er was met andere woorden opnieuw werk aan de winkel. Tussen 2016 en 2018 werd door het Limburgse provinciebestuur een masterplan opgemaakt, dat vooral focuste op evenwicht tussen uitbreiding van de campus en ecologische bescherming van het Demergebied. “POM Limburg en het provinciebestuur hebben samen met UHasselt, de gemeente Diepenbeek, UCLL, Hogeschool PXL, Confederatie Bouw Limburg en LRM de basisprincipes van dat plan overgenomen en verder verfijnd”, verduidelijkt gedeputeerde voor

economie en POM-voorzitter Tom Vandeput. “Het masterplan dat nu voorligt, is volledig in lijn met onze toekomstvisie. We kijken verder dan de komende tien jaar en richten ons vizier op 2050. Dat lijkt nog heel ver weg, maar sterke keuzes voor de lange termijn geven inspiratie op korte termijn. 2050 is vandaag.”

Twee longen en een hart

In dat masterplan springen vooral de twee themacampussen in het oog. De Health Campus en de Bouwcampus. Die liggen als twee longen rondom het onderwijshart. “De Health Campus moet uitgroeien tot het epicentrum van innovatie in de gezondheidszorg”, weet Tom Vandeput. “Bedrijven in de digitale zorgsector moeten zich hier ten volle kunnen ontwikkelen, zodat Limburg een referentie wordt voor Vlaanderen. De Bouwcampus wordt dan weer de spil van de Limburgse bouwsector. De innovaties in de bouw, vooral rond digitaal en circulair bouwen, moeten hier ontstaan. Dat laatste passen we ook letterlijk toe: de Bouwcampus wordt met een zo beperkt mogelijke voetafdruk gebouwd. We bouwen tot een hoogte van zo’n 54 meter, op bestaande verhardingen en met hergebruik van materialen.”

“Kijk, de Limburgse bouwsector heeft ambitie”, zegt Chris Slaets, Directeur Confederatie Bouw Limburg, die het allemaal graag ziet gebeuren. “Op de site van de Bouwcampus op het Wetenschapspark in Diepenbeek wil ze een versnelling hoger schakelen. De site zal uitgebouwd worden tot een bouwcluster, klaar voor de toekomst en toegankelijk voor elke bouwactor. Een uniek ecosysteem tussen werkgevers, overheden en kennis uit de ganse bouwketen. De site van de Bouwcampus leent zich uitermate om

alle functies voor de bouw te verenigen en knooppunten te realiseren voor innovatie, talentontwikkeling, ondernemerschap en internationalisering. Een plek die bruggen bouwt, zowel op lokaal, Vlaams als internationaal vlak. De Limburgse bouw als motor voor de Limburgse economie.”

Vuurtorenlocatie

Het nieuwe gebouwencomplex van de Health Campus vormt de indrukwekkende toegang tot de nieuwe site. Het is geen toeval dat ‘digicare’ zo’n belangrijke rol speelt in de toekomstplannen. “De zorgsector is cruciaal voor de Limburgse economie”, gaat Tom Vandeput verder. “Bijna 1 op 5 Limburgers is er tewerkgesteld. Wat het voorbije coronajaar meer dan ooit bewezen heeft, is het maatschappelijk belang van kwaliteitsvolle zorg. En wat meer is: volgens experts zouden we dankzij een doorgedreven digitalisering van de zorg allemaal vijf jaar langer kunnen leven. Limburg heeft een uniek zorg- en welzijnsecosysteem.

Dat maakt van onze provincie een ideale proeftuin voor digitale innovaties, die we nog meer willen stimuleren.

De Health Campus wordt hiervoor onze ‘vuurtorenlocatie’, dicht bij de universiteit en kennisinstellingen.” Tom Vanham, algemeen directeur van de Limburgse Reconvertie Maatschappij (LRM) heeft het licht van de vuurtoren alleszins opgemerkt: “De Bio-incubator BioVille, een initiatief van LRM, POM Limburg en UHasselt, richt zich op bedrijven en organisaties die nieuwe geneesmiddelen, technologieën of zorgconcepten ontwikkelen. In BioVille werken 150 medewerkers, verspreid over een 30-tal bedrijven en organisaties. In 2020 opende op BioVille de Digihub, met focus op digitalisering, innovatie en e-health. Het licht werd op groen gezet voor een nieuwe vleugel van 2000 m², om de stijgende vraag naar kantoren en labo’s op de site op te vangen. BioVille wil zich verder ontpoppen tot hét economisch hart van de Health Campus, in samenspraak met alle organisaties en stakeholders op de campus.”

Hogescholen zijn mee

Het masterplan klinkt ook stevig door in de hogescholen. “Hogeschool PXL en UHasselt woonden al samen in Diepenbeek in één gebouw. Met PXL-Healthcare zetten we onze schouders mee onder de doorontwikkeling van de Health Campus in Diepenbeek”, vertelt algemeen directeur van Hogeschool PXL Ben Lambrechts. Zijn collega van buiten de Limburgse onderwijs-associatie is mee. “Het masterplan Diepenbeek is voor de hogeschool een uiterst belangrijk project – niet alleen qua infrastructuur maar ook qua uitstraling”, knikt Marc Vandewalle, Algemeen Directeur UCLL. “Dit totaalconcept zal ervoor zorgen dat dit dé plek in Limburg wordt waar ondernemen, innoveren en studeren een symbiose wordt. UCLL gelooft sterk in de campus en opent in 2021 een nieuw centraal gebouw op de eigen site voor opleidingen in Technologie, Management, Gezondheidszorg en Lerarenopleiding. Meteen kan dit ook een ontmoetingsplaats worden die past in een innovatieve campus waar

1 en 2: Vandenreyt C, 24 februari 2019, Waarom Brussel razend was op die school in het moeras van Diepenbeek, HBVL

‘De verschillende deelcampussen hebben een eigen kloppend hart, maar zijn met elkaar verbonden via autoluwe wegen.’

◇◇ studeren, werken, ontspannen en ondernemen alle kansen krijgt.”

In het oog springende hoogbouw

Met de klimaatuitdaging in het achterhoofd wordt de beschikbare ruimte zo optimaal mogelijk benut. Dat gebeurt door te ontharden en verdichten. “Het basisprincipe voor elke ruimtelijke ontwikkeling is: meer doen met minder ruimte”, zegt Noël Slangen. “Op de campus hebben we dus zoveel mogelijk in de hoogte gewerkt. Op die manier houden we de ecologische voetafdruk beperkt. De Bouwcampus is hier het perfecte voorbeeld: de gebouwen zijn hoog, en ze zijn opgesteld bovenop de bestaande parking. Die hoogbouw heeft niet alleen een ruimtelijk voordeel, maar zorgt ook voor een sterke zichtbaarheid. De eyecatcher-gebouwen, zoals het poortgebouw van de Health Campus, het parkeergebouw aan de ingang en het hoge gebouw van de Bouwcampus geven de site een indrukwekkende uitstraling.”

Over de Collector, de Campusboulevard en de Bekenpaden

Drie belangrijke structuren vormen de symbolische ruggengraat van de campus: de ‘Collector’, de ‘Boulevard’ en de bekenpaden. De ‘Collector’ verbindt het oostelijke met het westelijke gedeelte. Die Collector heeft een belangrijke rol als corridor tussen de verschillende functies, gebouwen en campusonderdelen. Ze is dus een belangrijk element voor de interne circulatie op de campus. De weg wordt zodanig ingericht dat het er aangenaam vertoeven is en campusgebruikers aangetrokken worden om de weg zoveel mogelijk te nemen. De Collector is zowel een publieke ruimte, een centrale corridor van intern verkeer als een bestemming op de campus zelf. Gebruikers kunnen zich met de fiets, te voet of met een ander duurzaam voertuig verplaatsen. De auto wordt hier geweerd. De ‘Boulevard’ leidt van noord naar zuid, met ruimte voor openge-

baar vervoer. De Campusboulevard wordt dus een belangrijke stedelijke as op de site, waar prioriteit gegeven wordt aan traag verkeer en publiek transport. Deze as wordt een brede publieke ruimte, die verschillende sferen samenbrengt. Onderdelen van de Campusboulevard: de voorpleinen van aangrenzende gebouwen en groene tussenruimtes tussen gebouwen en infrastructures. De Campusboulevard heeft een belangrijke verbindende functie, maar moet ook kwalitatief en sfeervol zijn. Het wordt tegelijk een doorgang en een verblijfsruimte. De as wordt een verbindend plein tussen de Health Campus en de onderwijs-campus. Autoverkeer is er verboden: enkel dienstvoertuigen, busverkeer en fietsers zijn toegelaten. Het ‘Bekenpad’ vormt dan weer een meer natuurlijk traject voor fietsers en wandelaars. Kortom, een belangrijke noord-zuidverbinding voor traag verkeer. Het pad heeft een veel natuurlijker karakter. Het slingert langs de waterloop, de pleinen en verschillende campusge-

bouwen. Als een kralenketting worden verschillende recreatieve functies aan het traject gegeren.

Spartacus-sneltram

‘Verbinden’ was het sleutelwoord bij de ontwikkeling van het plan. “De verschillende deelcampussen hebben een eigen kloppend hart, maar zijn met elkaar verbonden via autoluwe wegen”, zegt Stijn Vercampt, manager van het team Ruimtelijke Economie bij POM Limburg. “Verplaatsingen op de campus gebeuren te voet of met de fiets. Parkeren kan aan de rand van de campus in parkeertorens. Tussen de autoluwe wegen zijn ontmoetingsplekken voorzien, in de vorm van groene rustplekken, horeca- of sportfaciliteiten. Zo stimuleren we het vormen van communities. Het belang van die interactie voor innovatie is niet te onderschatten. Maar ook de studentenbeleving wordt hierdoor enorm verbeterd. Verder staat de verbinding met de buitenwereld centraal. We

zetten meer in op openbaar vervoer en pakken op die manier het mobiliteitsprobleem aan. Zo voorzien we nu al een aansluiting op de Spartacus-sneltram. Nu is het wel zo dat heel het mobiliteitsplan een ‘work-in-progress’ is, er zijn nog enkele blinde vlekken. Dat heeft te maken met corona: we hebben de hele mobiliteitssituatie rondom de campus nog niet in volle sterkte kunnen meten. Intussen anticiperen we wel op de verschillende scenario’s wat het Spartacusplan betreft, houden we rekening met alle mogelijke varianten en hebben voor elke situatie een plan.”

Wat vindt de gemeente Diepenbeek hier eigenlijk van? In een niet zo ver verleden al eens teleurgesteld om de naamsverandering van Limburgs Universitair Centrum naar Universiteit Hasselt. “Wel, als gemeente zijn we erg blij met de toekomstplannen die zijn opgenomen in het masterplan voor de campus in Diepenbeek”, knikt de Diepenbeekse burgemeester Rik Krickels (N-VA) tevreden. “Het plan

'Als gemeente zijn we erg blij met de toekomstplannen die zijn opgenomen in het masterplan voor de campus in Diepenbeek.'

Rik Kriekels,
Burgemeester Diepenbeek

◇◇ biedt immers heel wat kansen. In de eerste plaats op het vlak van mobiliteit. Betere verbindingen naar de campus door de halte van de sneltram, aandacht voor voetgangers en fietsers, een oplossing voor de parkeerdruk. Allemaal pluspunten die we alleen maar kunnen toejuichen. Maar ook op het vlak van ecologie biedt het plan opportuniteiten. Zo wordt de site erg vergoend en is er aandacht voor een goede waterhuishouding. De aanleg van een Campusboulevard met groene en toegankelijke tussenruimtes, zal tot slot ook bijdragen aan de verfraaiing van een stukje Diepenbeek. De gemeente Diepenbeek zet, samen met alle partners in dit verhaal, haar schouders graag mee onder de uitbouw van een groene en duurzame campus."

Ecocampus voor alle Limburgers

In het masterplan wordt het waardevolle Demerlandschap in ere hersteld. Campus Diepenbeek wordt zo een echte ecocampus. Parkeerplaatsen ruimen plaats voor groene open ruimte, met veel ruimte om te verpozen. Zo zal de Miezerbeek zijn entree op de campus in het veld maken. Het parkeergebouw is aan de rand gepositioneerd, waardoor de ruimte tussen de gebouwen autovrij is. Het veld biedt campusgebruikers de ideale plek om even te pauzeren. Dat kan met een mooie wandeling rondom de beek en zijn velden, of zittend op de tredes met een aangenaam vergezicht. De gebouwen staan dicht langs het veld waardoor reigers, ijsvogels en vlinders

tot in het gebouw te bewonderen zijn. Het campusleven zelf wordt hierdoor aangenamer, maar de natuur zorgt ook voor extra beleving voor studenten, omwonenden en bezoekers.

Dat maakt van Campus Diepenbeek een ontmoetingsplek voor alle Limburgers. Over dat groene karakter is ook rector Bernard Vanheusden van Universiteit Hasselt zeer tevreden: "UHasselt heeft een aantal jaren geleden resoluut gekozen voor een twee-campusmodel: een stadscampus in Hasselt en een duurzame, groene campus in Diepenbeek waar volop ruimte is voor laboratorium- en andere onderzoeksinfrastructuur. Het is de ambitie van de UHasselt om de groene campus in Diepenbeek verder mee uit te bouwen tot een 'smart campus' waar het aangenaam is om te vertoeven, te studeren en te werken. Wij steunen daarom ten volle het initiatief van POM Limburg om tot een concrete uitwerking te komen van een gezamenlijk masterplan met de nodige aandacht voor studeren, onderzoek, samenwerken, ontspanning en mobiliteit."

En zo lijkt de toekomst van ons bronsgroen eikenhout met dit kruispunt aller Limburgers opnieuw verzekerd. Mogen we misschien toch één suggestie doen in het anders puike masterplan. Noem één van de Bekenpaden, het Frans Grootjans-pad. Het is niet omdat ze in 't Stad schreeuwen, dat we op de parking onvriendelijk moeten zijn. ◇◇

'De gebouwen staan dicht langs het veld waardoor reigers, ijsvogels en vlinders tot in het gebouw te bewonderen zijn.'

Ilse Claes
HR-directeur
van Democo Group

War for Talent! Deze term, in de jaren negentig van de vorige eeuw uitgevonden door het Amerikaanse consultancybedrijf McKinsey & Company, is allerm minst verouderd. Het huidige tekort aan geschoolde arbeidskrachten vormt vandaag nog steeds een bedreiging voor de Europese economische groei. Bovendien worden bedrijven geconfronteerd met de problematiek van het vinden én houden van genoeg werknemers met de gepaste vaardigheden.

Dirk Selis

Waarom je met een vet loon de 'War for Talent' niet kan winnen

Bart Van Proeyen
Oprichter en product lead
van start-up Kwarts

Start-up versus natuur

Kwarts

LIFE SCIENCE

sinds 2016

7

Medewerkers

1,2
MILJOEN

Lanceerde in september 2021 haar eigen softwareplatform A-Inside, waarvoor het voor de zomer nog 1,2 miljoen euro investering aantrok

Democo Group

BOUW

sinds 1977

800

Medewerkers

TOP 5

Score Best Workplaces 2021 Belgium, 150 mensen met meer dan 25 jaar dienst

350

Miljoen euro omzet

Voldoende wensen van werknemers inwilligen, oudere arbeidskrachten gemotiveerd en betrokken houden en de productiviteit verhogen zullen de belangrijkste wapens zijn in deze oorlog. Hoe gaan onze Limburgse bedrijven hiermee om? We vroegen het aan Bart Van Proeyen (35), oprichter en product lead van start-up Kwarts, die zijn personeelsbestand wil verdubbelen, en Ilse Claes (47), HR-directeur van Democo Group, die zich één van de beste werkgevers van ons land mag noemen.

Kwarts moet op zoek naar een verdubbeling van zijn personeelsbestand. Maar het is een uitdaging om de juiste profielen te vinden. Hoe komt dit?

BART: "We hebben recent ons businessmodel getransformeerd van uurtje-factuur-tje consultancy naar het aanbieden van licenties voor ons dataplatform. Hiervoor moeten we een stevig development-team uitbouwen, met voldoende technische bagage om vlotter te kunnen anticiperen op noden en uitdagingen in de markt. En dat blijkt een uitdagende zoektocht. Er heerst een gunstig investeringsklimaat in jonge start-ups in de Benelux, waardoor de arbeidsmarkt voor developers verzadigd is: de vraag is groter dan het aanbod. Wat Kwarts doet, is account- en marketingmanagers van farmaceutische bedrijven helpen om betere relaties met hun klanten (zoals artsen en apothekers) op te bouwen. Hiervoor zetten we AI-technologie in."

De Democo Group won dan weer de award voor beste werkgever van het jaar 2021. Wat is de reden van dit succes?

ILSE: "'Trots' blijkt één van onze belangrijkste troeven te zijn. Onze collega's zijn uitermate trots op de projecten die ze kunnen realiseren, op het bedrijf waarvoor ze werken en de waarden die we nastreven. Democo Group is nog altijd een familiebedrijf, waar de medewerker centraal staat. We verzamelen vandaag de expertise van zeven gespecialiseerde bouwgerelateerde bedrijven en meer dan 800 medewerkers om toegevoegde waarde te leveren in aanneming, ontwikkeling, technieken en afwerking. Wij nemen dan ook heel wat initiatieven rond ontwikkeling, teamgevoel, welbevinden, leiderschap, feedback, ... en gaan in open dialoog met onze collega's om continu onze prioriteiten af te stemmen op de behoeftes die er leven."

Kort door de bocht, maar toch: 'Een vet loon met een dikke bedrijfswagen'. Is dat adagium nog steeds toonaangevend om de juiste profielen aan te trekken?

ILSE: "Hiermee alleen ga je geen mensen aantrekken en zeker niet behouden. Loon is een hygiëfactor en valt dikwijls pas op wanneer het niet in orde is. Het is een noodzakelijke, maar geen voldoende voorwaarde voor motivatie in je job. Het loonbeleid moet correct en marktconform zijn. Wanneer het dit niet is, kan je wel mensen demotiveren en verliezen. Zeker bij de jonge generatie spelen heel veel andere motivatoren: werkgelegenheid, zingeving, autonomie, goede relaties met collega's en leidinggevend, persoonlijke ontwikkeling. Allemaal aspecten waar we binnen Democo Group sterk op inzetten. In een arbeidsmarkt waar de 'war for talent' in alle hevigheid woedt, waardoor technisch geschoolde mensen altijd wel ergens een job zullen vinden, zijn het deze factoren die bepalen of een medewerker zal blijven of niet."

Wat is het geheim van een goede werkgever anno 2021?

ILSE: "Een goede werkgever is iemand die in dialoog gaat met zijn medewerkers en naar hen luistert. Doordat er momenteel verschillende generaties aan het werk zijn, met elk hun eigen behoeftes, is het heel moeilijk om een eenduidige aanpak naar voor te schuiven. Je zou bijna op maat moeten inspelen op wat er leeft bij elke werknemer. Dat is natuurlijk niet haalbaar. Maar formules zoals een flexibel verloningsplan, waarin de medewerkers de vrijheid hebben om een stuk van hun loon te besteden aan alternatieven zoals een fiets, extra verlof of een laptop, komen daar al voor een stuk aan tegemoet. Ook inzetten op verbondenheid is cruciaal."

Kan Kwarts iets leren van het geheim van de Democo Group?

BART: "We gaan dat geheim zeker koesteren (*lacht*). Net als Democo bieden wij onze werknemers ook een flexibele verloning. Daarnaast gaan we nog een stap verder: ook onze werkomstandigheden zijn flexibel. Zo krijgen onze werknemers volledig *ownership* over hun werk en bepalen ze mee de koers van Kwarts. Bovendien nemen we *personal development* echt au sérieux en stippelen we trajecten uit op maat van het individu. Een filosofie die we willen blijven hanteren naarmate we verder groeien. ♦♦

♦ www.kwarts.be ♦ www.democogroup.com

Limburg is een logistieke hotspot

Van de zes grootste bedrijven in Limburg zijn liefst vier bedrijven actief in de sector 'Logistiek en groothandel'. Dit illustreert goed het grote belang van deze sector voor de Limburgse economie. Bovendien beschikt Limburg over een aantal belangrijke troeven voor de verdere groei van de sector in de provincie. Met de organisatie van het Logistiek Platform Limburg en van diverse logistieke projecten ondersteunt POM Limburg die groei.

+2,7%
Evolutie aantal logistieke bedrijven t.o.v. 2015.

1 VESTIGINGEN VAN BEDRIJVEN MET PERSONEEL

1823

Aantal vestigingen van bedrijven in logistiek en groothandel in 2020.

8,2%
Aandeel logistiek en groothandel in totaal aantal bedrijven in Limburg.

92

Aantal logistieke bedrijven met meer dan 50 werknemers.

9,7%

Aandeel van Limburg in het totaal aantal bedrijven logistiek & groothandel in Vlaanderen.

Bron: RSZ

2 JOBS IN LOONDIENST

25.500
Aantal jobs in logistiek & groothandel in Limburg in 2020.

10,2%
Aandeel van Limburg in het totaal aantal jobs in loondienst in logistiek & groothandel in Vlaanderen.

8,6%

Aandeel logistiek & groothandel in totaal aantal jobs in Limburg.

+16,1%
Evolutie aantal jobs in logistiek & groothandel t.o.v. 2015.

Bron: RSZ

3 STARTERS IN DE LOGISTIEK

223

Aantal starters in logistiek & groothandel in Limburg in 2020.

+6,2%

Evolutie aantal starters in logistiek & groothandel t.o.v. 2015.

2,8%

Aandeel logistiek & groothandel in totaal aantal starters in Limburg.

9,9%

Aandeel van Limburg in het totaal aantal starters in logistiek & groothandel in Vlaanderen.

Bron: Startbel

4

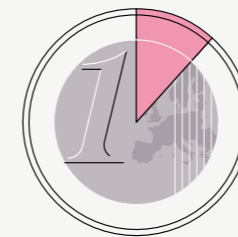
BRUTO TOEGEVOEGDE WAARDE

Totaalbedrag logistiek & groothandel in Limburg in 2019:

3.100.000.000

11,8%

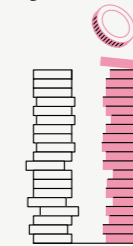
Aandeel logistiek & groothandel in totale bruto toegevoegde waarde in Limburg.

9,7%

Aandeel van Limburg in de totale bruto toegevoegde waarde in de sector logistiek & groothandel in Vlaanderen.

+16,4%
Evolutie bruto toegevoegde waarde in logistiek en groothandel t.o.v. 2015.

Bron: NBB

5

5 GROOTSTE LIMBURGSE BEDRIJVEN (VOLGENS OMZET) IN LOGISTIEK & GROOTHANDEL

SKF LOGISTICS SERVICES
Tongeren

MOBIS PARTS EUROPE
Beringen

H.ESSERS
Genk

POWER TOOLS DISTRIBUTION
Hoeselt

ALDI (DISTRIBUTIE-CENTRUM)
Heusden-Zolder

Bron: VAW Limburg - Top 500 (editie 2021)

WAAROM WE NIET BANG MOETEN ZIJN VAN ROBOTS

De robots komen eraan. Maar dat is vooralsnog geen reden tot paniek. Robots zijn vandaag eerder een wissel op de toekomst dan een bedreiging voor de werkgelegenheid. Het argument dat dankzij een doorgedreven robotisering veel jobs zouden sneuvelen houdt dan ook geen steek. Integendeel, automatisering houdt maakbedrijven net weg van lageloonlanden. Johan Potargent, CEO van AMS Robotics: "Elke productiejob die terug naar hier gebracht wordt, levert op termijn minstens vier nieuwe banen op."

In het Bilzense productieatelier van AMS Robotics staan drie verschillende robotarmen broederlijk naast elkaar: een Comau-arm van Italiaanse makelij, een tweede van het Zweedse ABB en een derde van het Duits-Chinese Kuka. Het plaatje zegt iets over de status die AMS de voorbije jaren opbouwde. Deze drie bedrijven – stuk voor stuk wereldspelers op vlak van automatisering en robotisering – zijn ook in Limburg kind aan huis. "Deze machines met elkaar laten praten, dat is een van onze grote sterktes," legt Johan Potargent uit. Hij richtte AMS 15 jaar geleden op en mikt intussen al flink wat jaren op een doorgedreven internationalisering. "Anno 2021 zijn robots eigenlijk de nieuwe sensoren: door machines met elkaar te verbinden – ook min of meer het uitgangspunt van industrie 5.0 – maak je de hele fabriek en dus ook de hele productie een stuk slimmer en performanter." AMS Robotics heeft intussen vestigingen in onder meer China, Duitsland en Zuid-Afrika en wil binnenkort ook de sprong naar de Verenigde Staten maken. "Eigenlijk zijn het nog altijd dezelfde vier of vijf grote robotbouwers die vandaag de wereldwijde markt domineren. Daarnaast zijn er heel veel kleinere bedrijven die zich specialiseren in software op maat van heel specifieke bedrijven, niches of projecten. Dat is ook de business waarin AMS groot geworden is."

Robots mogen dan al flink wat jaren deel uitmaken van ons collectieve bewustzijn, de perceptie alsof ze anno 2021 in zowat elke fabriek die naam waardig de zaak hebben overgenomen, slaat vooralsnog nergens op. "Eind jaren zeventig toonden vooral een aantal grote Japanse industriële bedrijven, onder meer Kawasaki en Toyota, zich een voorloper op het vlak van automatisering en lean manufacturing," blikt Potargent terug. "Enkele jaren later zouden ook enkele grote Europese en Amerikaanse autoproducenten zoals Ford, Opel en Renault hun voorbeeld volgen. Maar eigenlijk konden we toen nog niet van robots spreken: het ging over toestellen met een X-, Y- en Z-as die hydraulisch werden aangestuurd en die vooral veel olie lekten. Pas enkele jaren later kwam het Zweedse ABB op de proppen met elektrisch aangedreven machines, en daarmee hebben zij de grondslag gelegd voor de moderne robot zoals we die vandaag kennen."

Triviale handelingen

De voorbije twee decennia zette de automatisering zich stilaan ook echt door buiten de autosector, maar het is veelzeggend dat een bedrijf als AMS tot vandaag nog altijd de helft van zijn totale omzet uit de autosector haalt. Johan Potargent: "Onze focus lag van bij het prille begin op zeer grote automatiseringsprojecten, en daarbij was die sector zonder meer toonaangevend. Neem nu een productiesite zoals Volvo Gent: daar draaien vandaag gemakkelijk al zes- tot zevenhonderd robots mee op de werkvloer, en dit geldt tegenwoordig uiteraard voor zowat alle grote autofabrieken."

"Dat klopt," bevestigt ook Bram Vanderborght. Hij is professor robotica aan de VUB en begeleidde de voorbije jaren al verschillende industriële robotiseringsprojecten, onder meer bij Audi Brussels. "Maar zelfs binnen die auto-industrie zijn robots zeker nog niet alomtegenwoordig. Ze worden daar

'Robots mogen dan al flink wat jaren deel uitmaken van ons collectieve bewustzijn, de perceptie alsof ze anno 2021 in zowat elke fabriek die naam waardig de zaak hebben overgenomen, slaat vooralsnog nergens op.'

vooral ingezet in de carrosserie- en verfafdeling, maar amper of niet in de eindassemblage bijvoorbeeld. De huidige generatie robots is daarvoor eenvoudigweg nog niet flexibel en precies genoeg. De afwerking van een auto blijft dus grotendeels handenaarbeid. Audi – maar dit geldt net zo goed voor zowat alle andere autofabrikanten – biedt een steeds breder gamma aan modellen en versies aan. Zo'n variabele productie valt haast niet volledig te automatiseren. Robots kunnen heel veel, maar ze blijken vaak nog heel slecht in bijzonder triviale handelingen. Een mens kan perfect eerst een grote tang en vervolgens een piepklein vijsje vastnemen en manipuleren, een robot kan dit vooralsnog niet."

Wie hieruit zou besluiten dat het voorlopig nog niet zo'n vaart zal lopen met de verdere robotisering, dwaalt nochtans. En de kans is groot dat China ook op dit vlak voor een beslissende versnelling zal zorgen. De Chinezen

beseffen immers maar al te goed dat de robotisering hun economische succesformule van de voorbije decennia stilaan op de helling zet. Robots zijn de goedkope arbeidskrachten van de toekomst en zullen heel wat Europese en Amerikaanse bedrijven op termijn ook toelaten flink wat productie opnieuw naar eigen land te halen. "Robots produceren nu al gemiddeld tegen € 5/uur. Voor een Chinese arbeider loopt dat uurloon al op tot 10 euro, in Duitsland ligt het op 50 euro," geeft Vanderborght aan."

Incrementele verbeteringen

In Europa, dat een heel eind verder staat, lijken ook andere sectoren dan de auto-industrie stilaan brood te zien in een verregaande automatisering. Op termijn ziet Vanderborght flink wat kansen voor robots in de bouwsector. Niet enkel omdat die sector in ijtempo digitaliseert, maar net zo goed omdat de nood aan goede werkkrachten ook daar steeds urgenter wordt. "Robots kunnen er in de bouw bovendien ook toe bijdragen dat de arbeid een stuk minder zwaar wordt, waardoor we mensen langer aan het werk kunnen houden," klinkt het nog.

Friesland Campina

Flashback naar 2011, toen de Nederlandse zuivelreus Friesland Campina in Bilzen kwam aankloppen. Met een even duidelijk als ambitieus vragenlijstje: in hun Noord-Nederlandse fabriek wilden ze de kwaliteit opdrijven en tegelijk de kwantitatieve output meer dan verdrievoudigen. Van 30.000 naar 100.000 kaasbollen per dag. Ook in het personeelsbestand moest bijzonder drastisch gesnoeid worden, maar daarmee sloot het Nederlandse zuivelbedrijf zich uiteraard enkel maar aan bij de logica die zowat elke industriële speler met een vestiging in West-Europa de voorbije decennia al hanteerde. "Om dit even concreet te maken: in die bewuste fabriek waren er toen nog 120 medewerkers aan de slag, vandaag zijn dat er nog welgeteld 44," verduidelijkt Potargent. "Zowat alle productiebedrijven hier zagen zich de voorbije jaren gedwongen om de productie deels of volledig naar de lageloonlanden te verschuiven. Welnu, het goede nieuws is dat bedrijven die besluiten om hun productiesites in West-Europa volledig te automatiseren die stap nooit meer zullen hoeven te zetten. Geen enkel Oost-Europees of

◆◆ Chinees bedrijf kan dan nog goedkoper produceren, net omdat je de factor loonkost zo bijzonder drastisch reduceert. Voor Campina hebben we, na een bijzonder uitgebreide studieronde, finaal zowel een gloednieuwe fabriek als een nieuw magazijn gebouwd. Goed voor een totale investering van net geen 15 miljoen euro.”

Datzelfde Campina Friesland kondigde eind 2020 aan dat het onder meer in een aantal vestigingen in ons land en in Nederland ruim duizend banen zou schrappen. “Het was ofwel de verliezen opstapelen en op termijn die fabriek wellicht ook sluiten, ofwel heel drastisch automatiseren. Vandaag draait die fabriek fantastisch en de werkzekerheid is daar nog jarenlang gegarandeerd. Voor heel wat minder mensen dan er oorspronkelijk aan de slag waren, dat klopt, maar dankzij die automatisering zit die productiecapaciteit anno 2021 nog wel in Nederland. In dat opzicht is het interessant om ook eens te verwijzen naar het hele debat rond de mondkmaskers: we kwamen hier stevig in de problemen omdat we die maskers op een zeer kritiek moment niet meer in België konden produceren. Terwijl dat nochtans perfect mogelijk zou zijn in een zeer sterk geautomatiseerde fabriek. Op het einde van de rit zouden we niet meer betalen dan wanneer ze in China van de band rollen, omdat je daar uiteraard ook nog eens de transportprijs moet bijtellen.”

Het discours dat een verder doorgedreven robotisering en automatisering nog veel meer jobs voor laagopgeleiden zouden doen sneuvelen, houdt volgens Johan Potargent dan ook geen steek. “Bij het merendeel van onze klanten gaat het vandaag doorgaans al lang niet meer om de vraag of ze nog voldoende mensen vinden. Nee, hun voornaamste uitdaging is het vinden van die werknemers die bepaalde machines nog willen bedienen, niet zelden in eerder onveilige en vuile werkomstandigheden. Agoria-studies laten wat dat betreft ook weinig aan de verbeelding over: elke productiejob die wij hier terugbrengen, levert op termijn ook minstens vier nieuwe banen op.” Bram Vanderborghet wijst dan weer op het duurzaamheidsargument, dat de komende jaren ongetwijfeld nog flink aan belang zal winnen. “Het is gewoonweg veel duurzamer om zo dicht mogelijk bij je eindconsument te produceren, en het geeft je als bedrijf een stuk meer veerkracht. Decennialang was dit inderdaad geen optie meer, omwille van de enorme verschillen in loonkost tussen West-Europa en de VS enerzijds

en de Aziatische lageloonlanden anderzijds. De massale inzet van robots kan op dit vlak voor een trendbreuk zorgen. Producten met een hoge toegevoegde waarde, bijvoorbeeld omdat ze hoogtechnologisch zijn of in sterke mate gepersonaliseerd zijn, kunnen dankzij de robotisering opnieuw in Europa geproduceerd worden. Waardoor we belangrijke technologische innovaties voortaan ook in eigen land kunnen houden.”

Kruisbestuiving

Dat de ver doorgedreven automatisering de voorbije jaren eerst vooral opgang maakte in de brede autosector en nu stilaan ook steeds nadrukkelijker in de voedingsindustrie is geen toeval. In beide gevallen gaat

‘Producten met een hoge toegevoegde waarde, bijvoorbeeld omdat ze hoogtechnologisch zijn of in sterke mate gepersonaliseerd zijn, kunnen dankzij de robotisering opnieuw in Europa geproduceerd worden. Waardoor we belangrijke technologische innovaties voortaan ook in eigen land kunnen houden.’

het om mondiale en kapitaalkrachtige sectoren, die meteen ook een groot schaalvoordeel konden halen uit een massale inzet van robots. Anno 2021 is het tijd om dat perspectief enigszins bij te stellen, en ook onze KMO's te overtuigen van het potentieel dat zo'n ver doorgedreven automatisering hen kan bieden. Johan Potargent: “Heel wat KMO's zijn vandaag al blij dat ze met hun producten de lokale markt en enkele buurlanden kunnen bedienen. Terwijl de inzet van robots hen net kan helpen om producten te vervaardigen die ze wereldwijd zouden kunnen gaan exporteren, met de hulp van nieuwe toptechnologie. Het marktperspectief kan hierdoor volledig veranderen: als je echt top bent in een nichemarkt, dan kan je met je producten daar wereldwijd potten breken. Maar als die kleinere bedrijven zelf die stap niet zetten, dan zullen ze vroeg of laat uit de markt gespeeld worden door internationale concurrenten die hen voor zijn geweest. Nu, het is vandaag zeker nog niet te laat: Japan en Zuid-Korea hebben een straatlengte voorsprong, ongetwijfeld,

maar daarna kom je al snel in landen als Duitsland of de VS terecht. Waarom zou ook België zich op termijn niet aan dat wagonnetje kunnen vastmaken? Alleen moeten we daartoe ook veel meer samenwerken in bepaalde niches en grotere clusters, zodat die kruisbestuiving tot een soort van lokaal expertisecentrum kan leiden, onder meer op vlak van robotica.”

Cobots

Robotisering en automatisering zijn niet zomaar synoniemen. Een robot is een welbepaalde machine die je aankoopt om ingezet te worden in één welbepaalde fase van een productieproces. De inzet van één of meerdere robots zal inherent deel uitmaken van een grootschalig automatiseringsproces, maar enkel en alleen daarmee spring je niet zo ver. “Zo'n robot biedt heel wat uitgesproken technisch vernuft, maar rendeert maar bijzonder weinig als ook de hele productieomgeving niet werd hertekend en omgebouwd in functie van die robots,” verduidelijkt Johan Potargent. “Zij worden doorgaans ingezet op de meeste kritische plaatsen in een volledig proces, waar je de grootste flexibiliteit nodig hebt. Neem bijvoorbeeld een rollerband waar dertig verschillende formaten van kartonnen dozen, stuk voor stuk afkomstig uit dezelfde vrachtwagen, op worden geworpen. Die dozen vallen er wat verderop allemaal ook gewoon af. Een moderne robot daarentegen is zo ontworpen dat hij zelf kan inschatten hoe hij al die verschillende types en formaten dozen moet vastgrijpen. Onder meer omdat die robot uitgerust is met zeer geavanceerde camera- en sensortechnologie, voegt hij dus een stukje intelligentie en vernuft toe aan het hele proces. De grijper kan die dozen nu perfect positioneren, hij kent de breedte en hoogte ervan en weet perfect waar hij ze moet plaatsen zodat ze achteraf in het magazijn zo optimaal en zo snel mogelijk verder behandeld kunnen worden. Deze robots vervangen dus uw en mijn ogen op cruciale plaatsen in een bepaald proces. Het zijn net die processen die op termijn volledig geautomatiseerd zullen worden.”

De robot van de toekomst is een cobot: een collaboratieve robot. Heel kort door de bocht: een robot die zo ontworpen is dat hij in alle veiligheid naast en met mensen kan werken. Daarvoor beschikt hij bijvoorbeeld over een veiligheidsstop en instelbare veiligheidslimieten, zoals robotarmen die je met de hand kan tegenhouden.

Johan Potargent
CEO van AMS Robotics

Industriële robots staan doorgaans vastgeklonken op hun werkplek en worden omringd door hekwerken om de andere werknemers te beschermen tegen de grote en zware robotarmen. Een cobot daarentegen is zo ontworpen dat hij automatisch op een lagere snelheid gaat draaien als er mensen in de buurt opduiken. Kom je té dichtbij, dan geeft hij je een waarschuwing. Op termijn zullen cobots de brug slaan tussen mensen en robots: zij zullen ervoor zorgen dat mensen en robots écht gaan samenwerken. Daarnaast

zullen die cobots op termijn ook mee kunnen genieten van de opmars van artificiële intelligentie. Maar Johan Potargent waarschuwt ook voor een te steil verwachtingspatroon op dat vlak. “Als robots vandaag al met AI uitgerust zijn, dan gaat het de facto om niet meer dan zorgvuldig geprogrammeerde robots. Op termijn zullen we ongetwijfeld evolueren naar robots die zelf denken en die autonoom kunnen reageren op wisselende situaties. Maar ik verwacht dat we dan nog 15 tot 20 jaar verder zullen zijn.” ◆◆

12 digitale technologieën die de wereld veranderen

Van blockchain over robotisering en slimme drones tot augmented reality: welke technologieën zullen ons leven en onze economie de komende jaren ingrijpend veranderen? En wie zijn de Limburgse bedrijven die zich vandaag al tot ambassadeurs van deze nieuwe industriële revolutie ontpoppen? In 12 verhalen schetst dit boek van POM Limburg en Lannoo Campus hoe evenveel technologieën de weg naar de toekomst zijn. Toegankelijke verhalen die illustreren waar elke technologie voor staat en hoe ze vandaag al concreet toegepast wordt in het bedrijfsleven.

Bestel je exemplaar via www.lannoo-campus.com € 34,99 | verschijning: medio 2021
integraalband | vierkleurendruk | ca. 224 pp.
isbn 978 94 014 7509 9
Een initiatief van POM Limburg

Robotisering in cijfers

188 robots

Ons land telt vandaag 188 robots per 10.000 werknemers. Dat aantal ging de voorbije jaren opmerkelijk genoeg zelfs lichtjes naar beneden. Absolute koplopers op dit vlak zijn Singapore en Zuid-Korea, waar er per 10.000 werknemers respectievelijk al 831 en 774 robots aan de slag zijn. Maar ook in buurland Duitsland ligt de robotiseringsgraad al veel hoger, met 333 robots per 10.000 werknemers.

1.035 nieuwe installaties

In België en Luxemburg kwamen er in 2018 1.035 nieuwe industriële robotiseringsinstallaties bij. In heel Europa waren dat er toen 76.000, in Azië en Australië liep het totale aantal op tot 283.000 per jaar.

3,7 nieuwe jobs

Technologiefederatie Agoria berekende dat voor elke job die een robot afneemt, er ook 3,7 nieuwe banen bijkomen. Agoria verwacht tegen 2030 zelfs 800.000 nieuwe jobs. Die zouden ruimschoots het banenverlies door robotisering – nu geschat op 200.000 – moeten goedmaken. Een preventieve behandeling van diabetespatiënten en zet daarvoor allerlei innovatieve technologieën in.

QRM4.0

POM versterkt de maakeconomie met projecten als QRM4.0 (Quick Response Manufacturing), de Einsteintelecoop en robotisering. Voor dat laatste richt POM een nieuw platform op. De industriële maakeconomie is één van de sterkhouders van de Limburgse economie. Toch neemt haar belang in tewerkstelling en omzet de laatste jaren af. Een meer doorgedreven robotisering en automatisering kan hier het verschil maken.

WAAR IS TOM?

De job van POM-voorzitter en Limburgs gedeputeerde van economie betekent voor Tom Vandeput dat hij soms op drie plaatsen tegelijkertijd moet zijn. En dat lukt aardig.

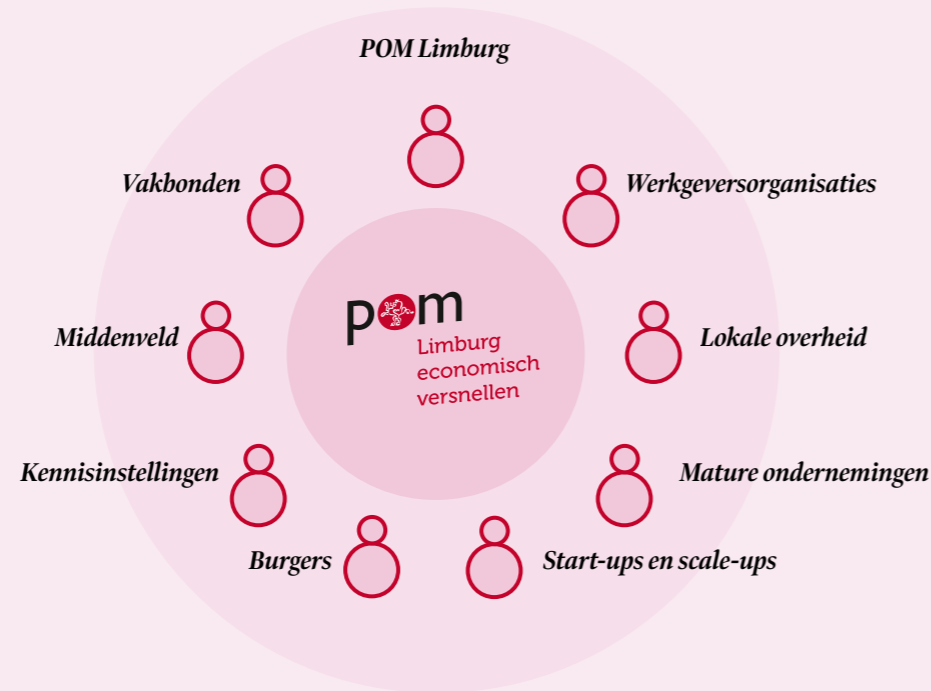
- 1 Zomerkasteelfeest van Voka Limburg, waar de jarige Limburgse bedrijven in de bloemetjes worden gezet.
- 2 Lancering van kennis- en testcentrum FRAME, waar Jessa de brug tussen industrie en zorgsector slaat. (met Yves Breysen)
- 3 Lancering van de Top500 van VKW Limburg, een verzameling van de recente bedrijfsresultaten van de 500 grootste ondernemingen in Limburg. (met Marc Meylaers, Max Vanderlinden, Ruben Lemmens)
- 4 Bedrijfsbezoek met Unizo bij Futech/Illumen, een productinnovator in de zonnepanelensector uit Tessenderlo. (met Bart Lodewijckx, Ismaël Ben Alal)
- 5 Uitreiking Livia Award Unizo op podium. (Met Kay, Julie en Clio Henderickx, Kristien Maris, Ann Draye, Emmy Ernots)
- 6 Startschot van het nieuwe testlabo voor zelfrijdende shuttles in Terhills. (met Lydia Peeters, Tom Vanham, Hilde Crevits, Hugo Leroi,)
- 7 Voka stelt haar Toekomstindicator voor. (met Jos Lantmeeters, Kris Claes, Tom Vandeput, Jan Jambon, Karin Van De Velde)
- 8 Lancering van Circulab, een laboratorium voor circulair bouwen, in samenwerking met de Vlaamse overheid, UHasselt en Confederatie Bouw Limburg (met Chris Slaets, Lieve Hauben, Zuhail Demir, Bernard Vanheusden)
- 9 Opening van de nieuwe Science Tower bij Universiteit Hasselt. (met Jos Lantmeeters, Wouter Beke, Bernard Vanheusden, Rik Kriekels)
- 10 POM verkocht zijn Bedrijvencentra aan Officenter. Foto van de opening Officenter Genk met Wim Dries en Christa Jouck.
- 11 Opening Z33 met minister Jambon. (Met Wouter Beke, Jos Lantmeeters (Gouverneur Limburg), Steven Vandeput (Burgemeester Hasselt), Adinda Van Geystelen, Jan Jambon en Bert Lambrechts (copyright: Boumediene Belbachir))

POM Limburg versnelt en versterkt de economie

Backstage bij POM Limburg

POM Limburg is de economische regisseur die ondernemers, werknemers, kennisinstellingen, overheden, middenveld en burgers samenbrengt in platformen en projecten. Ons doel? De economische uitdagingen van de toekomst aanpakken.

Alle goede dingen bestaan uit drie

Onze focus ligt op het versterken van Limburg als economische, innovatieve pioniersregio. Daarom investeren we in innovatieve hefboomprojecten. Boost Bouw Limburg, From Waste 2 Profit, de Einsteintelecoop, Digitale Zorgondersteuning en het Expat Centre Limburg zijn daar enkele voorbeelden van.

Drie doelstellingen lopen als een rode draad door onze werking:

1. CREATIE VAN EEN KOOLSTOFARME ECONOMIE

1.

2. HET DIGITAAL VERSNELLEN VAN DE ECONOMIE

2.

3. INZETTEN OP SCHAALBARE INITIATIEVEN EN PROJECTEN

3.

Team Ruimte creëert ruimte om in Limburg te ondernemen

POM Limburg zorgt ervoor dat ondernemers en bedrijven alle ruimte krijgen om zich te ontwikkelen. Onze medewerkers staan in voor de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen, innovatieve campussen en ruimtelijke masterplannen.

www.pomlimburg.be/ruimte

Kenniscel geeft inzicht in de trends van morgen

De kenniscel van POM Limburg zorgt voor actuele cijfers, gedetailleerde economische data en onafhankelijke, verhelderende analyses. En dit samen met kennisinstellingen uit binnen- en buitenland. Schrijf je in op de Limburgradar, raadpleeg recente studies of check de coronamonitor.

www.pomlimburg.be/kennis

Digitaliseren en verduurzamen in acht speerpuntsectoren

Een snel veranderende samenleving brengt kansen en uitdagingen mee. Samenwerking tussen ondernemingen, kennisinstellingen, middenveld en de publieke sector is noodzakelijk om die uitdagingen aan te pakken. Hierin neemt POM Limburg het voortouw. We focussen daarbij op maatschappelijk waardevolle en innovatieve projecten in acht speerpuntsectoren: logistiek, maakeconomie, creatieve economie, energie, zorg economie, bouw, circulaire economie en digitale economie.

www.pomlimburg.be/sectoren

Welkommanagement verwelkomt nieuwe bedrijven en nieuw talent

Onze Welkommanager zoekt voor jouw bedrijf de perfecte locatie en legt de juiste contacten. Hiervoor werken we intensief samen met de Vlaamse instellingen FIT en VLAIO. Het Expat Centre Limburg begeleidt en faciliteert expats bij al hun uitdagingen en zorgen. De Limburgse China Desk is dan weer onze band met de snelst groeiende economie ter wereld.

www.pomlimburg.be/welkom

De projecten van POM Limburg worden actief ondersteund door de volgende Europese programma's:

Met de projectsteun van:

Nieuwe campussen zetten Limburg op de kaart

Drie innovatieve campussen staan bij POM Limburg in de steigers. Drie nieuwe kruispunten, die Limburg op de kaart zetten in evenveel economische kernsectoren: logistiek, digicare en bouw.

Nieuwe campussen

1. SmartPort Limburg Genk
De voormalige Ford-site wordt de logistieke spil van Limburg met zo'n 2.500 à 3.000 werknemers.

2. Health Campus Diepenbeek
Het epicentrum van innovatie en digitalisering in de gezondheidszorg worden. Dat is de ambitie van Health Campus Limburg.

3. Bouwcampus Diepenbeek
De Bouwcampus wordt de kern van de Limburgse bouwsector. Innovaties rond digitaal en circulair bouwen zullen hier ontstaan.

8 POM-antennelocaties, verspreid over Limburg

De antennes brengen de POM-projecten naar het werkveld. Twee keer per week werken ze vanop het terrein, afgewisseld tussen de zeven Limburgse incubatoren en Noordlink. Het team brengt partijen samen, onder andere op een maandelijkse *captain's table*. Daar zitten start-ups en mature bedrijven rond de tafel met een gezamenlijke uitdaging.

◆ www.pomlimburg.be/antennes

POM Limburg stond aan de wieg van de belangrijkste innovatieve campussen samen met partners LRM, provinciebestuur Limburg, UHasselt, KULeuven en de steden Hasselt, Genk en Sint-Truiden.

4. Corda Campus

5. EnergyVille

6. DronePort

7. Bioville

8. Wetenschapspark

Het directiecomité bestaat uit 6 vertegenwoordigers van de sociale partners en 6 vertegenwoordigers van de lokale besturen. Zij bepalen het dagelijks beleid.

De Raad van Bestuur bestaat uit 12 vertegenwoordigers van de sociale partners en 12 vertegenwoordigers van de lokale besturen, zowel uit meerderheid als oppositie. Zij bepalen de strategie.

Hoe wordt POM Limburg bestuurd?

De gedeputeerde van economie Tom Vandeput (CD&V) is als vertegenwoordiger van het provinciebestuur voorzitter van POM Limburg. Algemeen directeur Noël Slangen heeft de operationele leiding over POM Limburg. Hij rapporteert aan het directiecomité en de Raad van Bestuur.

12 sociale partners

6 vakbonden - 6 werkgevers

12 lokale bestuurders

6 provinciaal - 6 gemeentelijk

JOHANN LETEN
VOKA-KvK Limburg

GEERT LAMBRECHTS
UNIZO Limburg

JOCHEN SCHUERMANS
ondervoorzitter POM Limburg - N-VA

RAF TRUYENS
CD&V

PETER BRUGGEN
Boerenbond

JOKE MAN
ACV Limburg

FRANK DEWAEEL
Open Vld

MARLEEN KAUFFMANN
CD&V

PIERRE VRANCKEN
ABVV Limburg

NELE VANOEVLEEN
ACV Limburg

LEO JOOSTEN
Vlaams Belang

JEAN-PAUL PEUSKENS
Vooruit

HENDRIK ESSERS
VOKA-KvK Limburg

KARIN VAN DE VELDE
VOKA-KvK Limburg

STEFAN GOVAERTS
CD&V

LUC WOUTERS
CD&V

RUBEN LEMMENS
VKW Limburg (via Unizo)

ROHNY CHAMPAGNE
ABVV Limburg

ANNIEK NAGELS
CD&V

MARC VEREECKEN
N-VA

BART GERETS
ACV Limburg

DIRK CONINCKX
ACV Limburg

ISMAIL AYED
N-VA

DANNY DENEUKER
Vooruit

Hoe kom ik in contact met POM Limburg?

Een team van 40 medewerkers tekent in opdracht van het Limburgs provinciebestuur de economische plannen uit en brengt ze in de praktijk. Zo staat POM Limburg mee aan het roer van het economische toekomstproject SALKturbo.

De contactgegevens en de namen van onze medewerkers vind je op onze website.

pom
Limburg
economisch
versnellen

POM LIMBURG
Corda Campus, gebouw 6 B
Kempische Steenweg 303/bus 101
3500 Hasselt

◆ Tel. 011 300 100
◆ info@pomlimburg.be

De economische versneller POM Limburg maakt deel uit van het Limburgs Provinciebestuur.

provincie
Limburg

DE TOEKOMST WAAIT HET KRACHTIGST IN LIMBURG.

De vriendelijkste plek om te werken,
ondernemen, innoveren en excelleren.

www.pomlimburg.be

pom

Limburg
economisch
versnellen